

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä, joka korvaisi nykyisen perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain. Lisäksi ehdotetaan uudesta laista johtuvia tarkistuksia saatavien perinnästä, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuihin lakeihin.

Esityksessä ehdotetaan, että perintätoiminnan harjoittaminen säädettäisiin rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi. Samalla luovuttaisiin perintätoiminnan luvanvaraisuudesta. Perintätoiminnalla tarkoitettaisiin, kuten nykyisinkin, saatavien perintää toisen lukuun.

Perintätoimintaa saisi harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on merkitty Etelä-Suomen aluehallintoviraston pitämään perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin.

Rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että rekisteri-ilmoituksen tekijä on luotettava ja vakavarainen. Ilmoituksen tekijällä olisi oltava palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö, jolla on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Vastaavan henkilön tehtävänä olisi huolehtia siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Vastaavan henkilön olisi lisäksi huolehdittava siitä, että perintätoimintaan osallistuvilla henkilöillä on tehtävän edellyttämä riittävä ammattitaito. Ilmoituksen tekijän olisi myös kyettävä huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajan ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Perintätoiminnan harjoittajia valvoisi Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Aluehallintovirasto voisi puuttua epäasianmukaisesti harjoitettavaan perintätoimintaan pakkokeinoin.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2018 aikana.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta.....	3
Laki saatavien perinnästä.....	5
Erityislait.....	6
2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö.....	7
Euroopan unioni.....	7
Ruotsi.....	8
Norja.....	9
Tanska.....	9
2.3 Nykytilan arviointi.....	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	12
3.1 Tavoitteet.....	12
3.2 Soveltamisala.....	13
3.3 Rekisteröintijärjestelmä.....	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
4.2 Vaikutukset perintätoiminnan harjoittajien asemaan.....	15
4.3 Vaikutukset harmaaseen talouteen.....	16
5 ASIAN VALMISTELU.....	16
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	16
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	19
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	19
1.1 Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä.....	19
1.2 Laki saatavien perinnästä.....	33
1.3 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.....	33
1.4 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä.....	34
2 VOIMAANTULO.....	34
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	34
3.1 Elinkeinovapaus.....	34
3.2 Henkilötietojen suoja.....	35
LAKIEHDOTUKSET.....	37
1. Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä.....	37
2. Laki saatavien perinnästä annetun lain 10 a §:n muuttamisesta.....	44
3. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	45
4. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	46
LIITE.....	47
RINNAKKAISTEKSTIT.....	47
2. Laki saatavien perinnästä annetun lain 10 a §:n muuttamisesta.....	47
3. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	48
4. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	49

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallituksen esitys laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 199/1996 vp), jäljempänä perintälakiesitys, annettiin eduskunnalle 25 päivänä lokakuuta 1996. Esityksen keskeisenä tavoitteena oli parantaa perinnän kohteeksi joutuvien velallisten oikeusturvaa. Ehdotettuun lakiin sisältyivät säännökset hyvästä perintätavasta, kuluttajasaatavien perinnästä ja perintäkuluista sekä lain noudattamisen valvonnasta. Perintälakiesityksessä ei ehdotettu perintätoiminnan luvanvaraistamista. Lainvalmistelun yhteydessä tällaista sääntelyä ei pidetty tarpeellisena, koska lakiehdotukseen sisältyvät säännökset valvonnasta, pakkokeinoista ja perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan korvausvastuusta sekä rangaistussäännökset katsottiin riittäviksi.

Perintälakiesityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä lakivaliokunta kuitenkin katsoi, että esityksen hyväksyminen edellytti perintätoiminnan luvanvaraisuutta, ja pyysi helmikuussa 1998 täydentämään esitystä siten, että luvanvaraisuus toteutetaan. Tämän johdosta valmisteltiin uusi, erillinen hallituksen esitys laiksi perintätoiminnan luvanvaraisuudesta (HE 178/1998 vp), joka annettiin eduskunnalle 16 päivänä lokakuuta 1998. Hallituksen esityksessä perintätoiminnan luvanvaraisuutta perusteltiin perintätoiminnan harjoittajien luotettavuuden, ammattitaidon ja vakavaraisuuden turvaamisella. Lakiehdotus hyväksyttiin eduskunnassa 11 päivänä joulukuuta 1998.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta

Perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annettu laki (517/1999), jäljempänä *perintälupalaki*, tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1999 samanaikaisesti saatavien perinnästä annetun lain (513/1999), jäljempänä *perintälaki*, kanssa. Perintälupalain mukaan saatavien perintä toisen lukuun on tietyin poikkeuksin luvanvaraista elinkeinotoimintaa. Omat saatavansa velkoja saa periä ilman toimilupaa. Perinnällä tarkoitetaan perintälain 1 §:n mukaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan eräännytynyt velkojan saatava.

Toimilupa myönnetään enintään viiden vuoden määräajaksi. Toimilupaa ei kuitenkaan vaadita satunnaiseen perintätoimintaan, jos perintätoimintaa ei ole markkinoitu. Lupaa ei myöskään vaadita muun muassa perintätoimintaan, jota valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön määräysvallassa oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa julkisyhteisön lukuun. Ilman lupaa voidaan periä niin ikään yhteisön tai säätiön saatavia, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettuun konserniin. Toimilupaa ei myöskään vaadita asianajajan tai hänen apulaisensa harjoittamaan perintätoimintaan.

Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa ja että hakija on luotettava ja vakavarainen. Lisäksi edellytetään, että hakija on ilmoittanut perintätoiminnasta vastaavan henkilön, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että sitä muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Vastaavan henkilön on hallittava itseään ja omaisuuttaan ja hänellä on oltava riittävä käytännön kokemus perintätoiminnasta tai perintätoimintaan soveltuva koulutus. Toimiluvan

edellytyksenä on myös, että hakija kykenee huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Lupaviranomaisena toimii Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jonka tehtävänä on myös valvoa lupaa edellyttävän perintätoiminnan harjoittamista. Valvonnan toteuttamiseksi toimiluvan haltijan on toimitettava aluehallintovirastolle jäljennökset tilintarkastuskertomuksesta ja tilinpäätöksestä liitteineen kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Tilintarkastuskertomuksessaan tilintarkastajan tulee muun ohella erityisesti lausua siitä, onko toimiluvan haltija pitänyt toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan ja säilyttänyt ne luotettavalla tavalla. Toimiluvan haltijan on myös viipymättä tehtävä aluehallintovirastolle ilmoitus perintätoiminnasta vastaavan henkilön vaihtumisesta ja esitettävä selvitys uuden vastaavan henkilön kelpoisuudesta.

Aluehallintoviraston on kiellettävä ilman toimilupaa harjoitettu perintätoiminta, jos toimintaan on perintälupalain mukaan haettava toimilupa. Laissa säädetään myös viranomaisen käytössä olevista pakkokeinoista toimiluvan haltijaa kohtaan. Aluehallintoviraston on peruutettava toimilupa, jos toimiluvan haltija ei enää täytä toimiluvan myöntämisen edellytyksiä eikä ole asetussa määräajassa korjannut niissä olevaa puutetta tai jos perintätoiminnasta vastaava henkilö on laiminlyönyt laissa säädetty velvollisuutensa. Toimilupa on myös peruutettava, jos toimiluvan haltija on toistuvasti laiminlyönyt muun muassa tilinpäätösasiakirjojen toimittamisvelvollisuuden tai vastaavan henkilön vaihtumista koskevan ilmoitusvelvollisuuden. Jos toimiluvan peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta, aluehallintovirasto voi sen sijasta antaa toimiluvan haltijalle kirjallisen varoituksen.

Toimilupia oli 3.5.2017 voimassa 122. Toimiluvan haltijoista osakeyhtiöitä oli 88 prosenttia, yksityisiä elinkeinonharjoittajia yhdeksän prosenttia ja henkilöyhtiöitä kolme prosenttia. Voimassa olevien toimilupien määrä on pysynyt suhteellisen vakaana: vuonna 2005 oli voimassa 116 lupaa ja vuonna 2010 oli voimassa 139 lupaa.

Uusien toimilupien määrä on 2010-luvulla vaihdellut vuosittain 16–52 välillä. Vuonna 2014 aluehallintovirasto myönsi uusia lupia 52. Vuonna 2015 uusia lupia myönnettiin 36 ja vuonna 2016 niitä myönnettiin 19.

Perintätoiminnan harjoittajia koskevat toimiluvan peruuttamiset ovat olleet käytännössä varsin harvinaisia. Vain kaksi toimilupaa on 2010-luvulla peruutettu. Vuosina 2010–2012 aluehallintovirasto antoi toimiluvan haltijoille yhteensä kaksi kirjallista varoitusta. Tämän jälkeen annettujen varoitusten määrä on huomattavasti kasvanut. Vuosina 2013–2014 annettiin yhteensä 12 varoitusta. Vuonna 2015 aluehallintovirasto antoi toimiluvan haltijoille 11 varoitusta. Vuonna 2016 varoituksia annettiin 12. Lisäksi 2010-luvulla on annettu kaksi toimintakieltoa ilman toimilupaa harjoitetusta perintätoiminnasta.

Aluehallintovirastoon tuli vuonna 2016 vireille yhteensä 141 valvonta-asiaa. Valtaosan valvonnasta muodostavat velallisten aluehallintovirastolle tekemät ilmoitukset, joissa ilmoittaja epäilee perintätoimintaa harjoittavan yrityksen toimineen lain tai hyvän perintätavan vastaisesti ja joiden perusteella virasto voi käynnistää valvontamenettelyn pyytämällä yritykseltä asiaa koskevan selvityksen. Lisäksi aluehallintovirasto seuraa sanomalehti-ilmoituksia ja internetissä tapahtuvaa markkinointia sen selvittämiseksi, harjoittako joku perintätoimintaa ilman toimilupaa. Aluehallintoviraston internetsivustolla on ohjeita ja lyhennelmiä valvontapäätöksistä. Toimiluvan haltijoille lähetetään myös joukkokirjeitä sähköpostilla, joissa annetaan ohjeistusta esimerkiksi aluehallintoviraston ratkaisukäytännöstä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto voi nykyisin hakea yritysten kaupparekisteritiedot maksutta Patentti- ja rekisterihallituksen sähköisestä tietopalvelusta (Virre-tietopalvelu). Virre-tietopalvelusta on mahdollisuus hakea myös muun muassa yritysten tilinpäätöstietoja. Rekisteröidyt tiedot eivät kuitenkaan välity aluehallintoviraston tietojärjestelmiin, vaan yritysten on yleensä ilmoitettava niitä koskevat muutokset virastolle. Tästä aiheutuu yrityksille ja virastolle kustannuksia ja työtä, mikä voitaisiin välttää, jos tiedot päivitetäisiin viranomaisten tietojärjestelmien kesken automaattisesti. Patentti- ja rekisterihallituksesta on mahdollista saada kaupparekisteritiedot ja tilinpäätöstiedot myös sähköisen rajapinnan kautta. Aluehallintovirasto ei ole vielä liittynyt Patentti- ja rekisterihallituksen tarjoamaan sähköiseen rajapintaan. Jatkossa vireillä olevassa uudistuksessa, jossa aluehallintovirastot korvautuisivat uudella valtakunnallisella viranomaisella, tulisi huomioida Patentti- ja rekisterihallituksen tarjoama mahdollisuus sähköisen rajapinnan käyttöönottoon, jolloin kaupparekisteritiedot ja tilinpäätöstiedot siirtyisivät suoraan Patentti- ja rekisterihallituksesta sähköisen rajapinnan kautta uuden valtakunnallisen viranomaisen järjestelmiin.

Perintätoimistot ovat liikevaihdoltaan ja työntekijämäärältään erikokoisia. Jotkin ovat valtakunnallisia, toiset taas paikallisia. Jotkin toimistot perivät lähinnä yhden velkojatahon tai velkojaryhmän saatavia. Osa perintätoimistoista on erikoistunut. Jotkin käsittelevät lähinnä masa-asioina hoidettavaa vapaaehtoista perintää, kun taas toiset ovat erikoistuneet velkomusoi-keudenkäynteihin.

Suomen Perimistöimistöjen Liittoon kuuluu yhdeksän perintätoimistoa, jotka hoitavat liitosta saadun tiedon mukaan yli 90 prosenttia koko Suomen vapaaehtoisen perinnän toimeksiannoista. Liiton jäsenyrityksissä perintätehtävissä työskenteli vuonna 2016 noin 1300 henkilöä. Jäsenyritykset käsitelivät vuonna 2016 yli 10 miljoonaa uutta toimeksiantoa.

Laki saatavien perinnästä

Perintälaissa säädetään eräänntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Perinnällä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan eräänntynyt velkojan saatava. Laki koskee sekä velkojan itsensä suorittamaa perintää että velkojan asiamiehelle antamaan toimeksiantoon perustuvaa perintää. Toimeksisaajana voi olla perintää harjoittava perintätoimisto, lakiasiaintoimisto, asianajaja tai muu henkilö tai yhteisö, jonka tehtäväksi perintä on annettu.

Perintälaki on yleislaki, jota ei sovelleta, jos muualla laissa säädetään toisin. Perintälaki ei koske ulosottoviranomaisen toimintaa.

Perintälaissa kielletään hyvän perintätavan vastainen menettely. Perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvussa ja luotonantajan velvollisuuksista kuluttajaa kohtaan maksuviivästystilanteissa kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä. Perinnässä ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista, aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa eikä vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa. Vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä.

Velallisella on oikeus saada pyynnöstä velkojalta maksutta ajantasainen tieto velkojensa kokonaismäärästä ja perusteista, erittely maksamattomista veloista ja niiden lyhennyksistä sekä selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä.

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus. Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan sellaista elinkeinonharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle. Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Maksuvaatimuksessa on oltava perintälaissa luetellut saatavaa ja sen maksamista koskevat vähimmäistiedot.

Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismääriä koskevassa säännöksessä säädetään määrisiä, jotka velalliselta enintään saa vaatia tietyistä perintätoimista.

Laissa säädetään myös siitä, missä järjestyksessä saatavan eri osille kohdennetaan suorituksia. Perinnässä kertyneet varat saa kohdentaa ensin korolle ja vasta sen jälkeen pääomalle. Kuluttajasaatavaa perittäessä kertyneitä varoja saa kohdentaa perintäkuluille ja niiden korolle vasta saatavan ja sen koron tultua suoritetuiksi.

Velallisen maksusuojaa koskevan säännöksen mukaan jos velkoja on antanut perinnän jonkun muun tehtäväksi (toimeksisaaja), velallisen toimeksisaajalle suorittama maksu on pätevä velkojaa kohtaan. Velallisen ja toimeksisaajan välinen sopimus maksuajasta, maksutavasta tai muusta maksamiseen liittyvästä järjestelystä sitoo myös velkojaa.

Velkoja on vastuussa paitsi velkojan omasta myös toimeksisaajan virheellisestä menettelystä aiheutuneen vahingon korvaamisesta. Jos vahinko on aiheutunut toimeksisaajan virheellisestä menettelystä, myös toimeksisaaja on vastuussa sen korvaamisesta vahinkoa kärsineelle.

Lain 11 §:ssä säädetään asiakasvaroista. Pykälän mukaan varat, jotka toimeksisaaja on perinyt velkojan lukuun, on pidettävä erillään toimeksisaajan omista varoista ja talletettava pankkitilille tai säilytettävä muulla luotettavalla tavalla.

Kuluttajasaatavien perinnän valvonta kuuluu kuluttaja-asiamiehelle. Markkinaoikeus ja eräissä tapauksissa myös kuluttaja-asiamies voivat kieltää lainvastaisen menettelyn ja asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Perintärikkomuksesta tuomitaan sakkoon se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista. Sakkorangaistus on seuraamuksena myös asiakasvarojen erillään pitämistä ja säilyttämistä koskevan 11 §:n rikkomisesta.

Erityislait

Perintätoimintaa koskevia nimenomaisia säännöksiä on myös erityislaeissa. Henkilötietolain (523/1999) 36 §:n 3 momentin mukaan se, joka harjoittaa elinkeinona perimistöimintaa ja tässä toiminnassa käyttää tai käsittelee henkilörekistereitä ja niissä olevia tietoja, on velvollinen tekemään ilmoituksen toiminnastaan tietosuojavaltuutetulle. Lain 37 §:n 3 momentin mukaan 36 §:n 3 momentissa tarkoitettusta ilmoituksesta tulee käydä ilmi elinkeinonharjoittajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot, toiminnassa käytettävät henkilörekisterit ja niiden sisältämät tietotyypit, tietojen mahdollinen luovuttaminen rekisteristä ja talletettujen tietojen säilytysaika, miten henkilörekistereiden suojaus on järjestetty ja miten niiden käyttöä valvotaan.

Kauppaedustajan on kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain (417/1992) 16 §:n mukaan pidettävä vastaanottamansa varat erillään muista varoista, jos hänen tehtäväkseen on an-

nettu maksujen periminen. Kauppaedustajalla on oikeus saada maksujen perimisestä erityinen kohtuullinen palkkio, jollei kauppaedustajan provision ole tarkoitettu sisältävän korvausta myös tästä tehtävästä.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) tavoitteena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja selvittämistä sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia. Lakia sovelletaan erilaisiin yhteisöihin ja elinkeinonharjoittajiin (ilmoitusvelvollisiin), kuten perintälu-palaisia tarkoitettuun perintätoimen toimiluvan haltijaan.

Sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain (1061/1978) 1 §:n yleislau-sekkeen mukaan elinkeinotoiminnassa ei saa käyttää hyvän liiketavan vastaista tai muutoin toisen elinkeinonharjoittajan kannalta sopimatonta menettelyä. Markkinaoikeus voi kieltää elinkeinonharjoittajaa jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Lain säännöksiä voi-daan soveltaa myös perintämenettelyyn.

Rikoslaisissa on niin ikään säännöksiä, jotka voivat tulla sovellettaviksi epäasianmukaisesti har-joitettavaan perintätoimintaan. Esimerkkeinä epäasianmukaisessa perintätoiminnassa mahdol-lisesti tehtävistä rangaistaviksi säädettyistä teoista voidaan mainita kavallus, kiristys ja kiskon-ta.

2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö

Euroopan unioni

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettiin 16 päivänä helmikuuta 2011. Direktiivi on pantu täy-täntöön pääosin kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetulla lailla (30/2013). Direktiiviin ei sisälly perintätoiminnan luvanvaraisuutta koskevia määräyksiä. Perintätoimintaa koskeva elinkeino-oikeudellinen sääntely on jäsenvaltioiden kansallisessa harkinnassa.

Euroopan unionin tietosuoja-lainsäädäntö uudistui, kun yleinen tietosuoja-asetus tuli voimaan 24. päivänä toukokuuta 2016. Tietosuoja-asetusta sovelletaan kahden vuoden siirtymäajan jäl-keen 25. päivänä toukokuuta 2018 alkaen, jolloin henkilötietojen käsittelyn on oltava tie-tosuoja-asetuksen mukaista.

Esitykseen sisältyy tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvaa sääntelyä. Lakiehdotukses-sa perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä on henkilötietojen käsittelyä koskevia sään-nöksiä 5 §:ssä (perintätoiminnan harjoittajien rekisteri), 6 §:ssä (tietojen luovuttaminen), 7 §:ssä (rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen) ja 8 §:ssä (rekisteröinnin edellytykset) sekä 15 §:ssä (oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä). Lisäksi tietosuoja-asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvia säännöksiä on lakiehdotuksen luotettavuuden selvit-tämistä koskevassa 9 §:ssä ja vakavaraisuusedellytyistä koskevassa 10 §:ssä.

Edellä mainituissa säädöksissä on kyse tietosuoja-asetuksen mahdollistaman kansallisen lii-kumavaran käytöstä. Tietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen täyttämiseksi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti. Lakiehdotuk-seen ei sisälly erityisiä säännöksiä rekisteröidyn oikeuksista, vaan tältä osin sovellettavaksi tu-levat tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislain säännökset. Rekisterinpitäjä olisi laissa mää-ritelty.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan kansallisessa lainsäädännössä on mahdollista säätää tarkemmin esimerkiksi käsiteltävien tietojen tyypistä, rekisteröidyistä, käyttötarkoitussidonnaisuudesta, yhteisöistä, joille ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa, säilytysajoista sekä käsittelytoimista.

Tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaan viranomaiset taikka julkis- tai yksityisoikeudelliset yhteisöt voivat yleisen edun vuoksi luovuttaa viranomaisten tai yhteisöjen hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen tai yhteisöön sovellettavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja tietosuoja-asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan. Säännös mahdollistaa kahden perusoikeuden eli henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittamisen. Esityksessä katsotaan, että viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) viittaavat säännökset samoin kuin henkilötietojen luovutusta koskevat erityissäännökset ovat tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan ja 86 artiklan salliman liikkumavaran mukaisia.

Lakiehdotuksen 9 ja 10 §:ssä säädettäisiin rekisteri-ilmoituksen ja perintätoiminnasta vastaavan henkilön luotettavuuden ja vakavaraisuuden arvioinnin perusteena käytettävistä tiedoista. Tällaisia tietoja olisivat ehdotuksen mukaan muun muassa henkilöä koskevat vankeus- ja sakkorangaistusta koskevat tiedot sekä lakisääteisten velvoitteiden hoitamista koskevat laiminlyönnit ja vakavaraisuustiedot. Säännökset ovat merkityksellisiä tietosuoja-asetuksen 10 artiklan kannalta. Mainitun artiklan mukaan rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoiimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

Lakiehdotuksen 9 ja 10 §:ssä mainitun kaltaiset tiedot ovat viranomaistoiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla salassa pidettäviä ja niihin liittyy vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto. Näin ollen kansallinen lainsäädäntö sisältää 10 artiklan edellyttämät suojatoimet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

Ruotsi

Ruotsissa on vuonna 1974 säädetty perintätoimintaa koskeva laki (inkassolag 1974:182), jota on myöhemmin useaan otteeseen muutettu. Eräistä seikoista on annettu tarkempia säännöksiä asetuksella. Perintäkuluista säädetään omassa laissaan ja siihen liittyvässä asetuksessa.

Perintätoimintaa koskevassa laissa tarkoitettuna perintänä pidetään kaikenlaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada saatava perityksi lukuun ottamatta muistutusta eräpäivästä tai huomautusta siitä, että saatava siirretään toiselle perittäväksi, jos maksu laiminlyödään. Lakia sovelletaan yksityishenkilöiden omien tai lähisukulaisten saatavien perintään sekä kuolinpesän omien saatavien perintään vain, jos saatava on syntynyt elinkeinotoiminnassa tai jos se on otettu vastaan perintätarkoituksessa.

Saatavien perintä toisen lukuun sekä perintätarkoituksessa vastaanotettujen saatavien perintä on luvanvaraista. Lupaviranomaisena toimii tietosuojaviranomainen (Datainspektionen). Ruotsissa oli helmikuussa 2017 voimassa 208 perintälupaa. Lupaa ei vaadita omien saatavien perintään eikä konsernin sisäisten saatavien perintään. Lupaa ei vaadita myöskään yrityksiltä, jotka ovat Ruotsin rahoitusmarkkinoita valvovan viranomaisen (Finansinspektionen) valvonnan alaisia eikä asianajajilta.

HE 206/2017 vp

Lupa myönnetään enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan ja vain, jos toimintaa voidaan olettaa harjoitettavan asiantuntevalla ja vastuullisella tavalla. Luvan saaminen edellyttää, että yrityksellä on perintätoimintaa johtamassa henkilö, jolla tulee olla oikeustieteellinen koulutus tai joissakin tapauksissa oikeustieteellisen koulutuksen sijasta pitkäaikainen käytännön kokemus perintätoiminnasta.

Perintätoimintaa koskevan lain mukaan maksu, jonka velallinen suorittaa toimeksiannon saajalle, on pätevä myös velkojaa kohtaan. Toimeksisaajan on pidettävä perityt varat erillään omista varoistaan.

Lain noudattamista valvoo tietosuojaviranomainen, joka voi laissa säädetyin edellytyksin peruuttaa myöntämänsä luvan. Laissa on myös rangaistussäännöksiä.

Norja

Saatavien perintää on Norjassa säännelty jo vuodesta 1913. Nykyinen perintää koskeva laki (lov om inkassovirkosomhet og annen inndriving av forfalte pengekrav, Nr 26, 1988) tuli voimaan vuonna 1989. Lakia täydentää asetuksetasoinen säädös, jossa säädetään muun muassa perintäkuluista ja vakuuden asettamisesta. Suurin osa lain säännöksistä, kuten säännökset toiminnan luvanvaraisuudesta ja vakuuden asettamisvelvollisuudesta, koskee vain jatkuvaa tai ammattimaista perintätoimintaa.

Ammattimaisesti tai jatkuvasti toisen lukuun harjoitettava perintä edellyttää lupaa, jonka myöntää Norjan rahoitusmarkkinaviranomainen (Finanstilsynet). Luvan voimassaoloaika ei ole rajoitettu. Lupia voidaan myöntää sekä yrityksille että yksityishenkilöille. Norjassa oli vuonna 2015 voimassa 100 yrityslupaa. Yksityishenkilöille myönnettyjä perintälupia oli voimassa noin 1600. Asianajajilta ei vaadita lupaa, vaan he voivat harjoittaa perintätoimintaa asianajotoimintaan myönnetyn luvan nojalla.

Henkilökohtaisen perintäluvan saaminen edellyttää vähintään kolmen vuoden käytännön kokemusta saatavien perinnästä viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Lisäksi edellytetään hyvämaineisuutta, joka osoitetaan poliisin antamalla todistuksella. Yritysluvan myöntämisen edellytyksenä on, että yrityksen perintätoimintaa johtavalla henkilöllä on henkilökohtainen perintälupa.

Luvanvaraista perintätoimintaa harjoittavan yrityksen on asetettava vakuus. Vakuutta voidaan käyttää perintätoiminnan harjoittamisesta velkojalle tai velalliselle aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen. Asetuksella on säädetty, että vakuuden tulee olla vähintään 1/40 perittävinä olevien saatavien määrästä, kuitenkin vähintään 2 500 000 Norjan kruunua.

Lain noudattamista valvoo rahoitusmarkkinaviranomainen, joka voi laissa säädetyin edellytyksin peruuttaa myöntämänsä luvan. Laissa on myös rangaistussäännöksiä.

Tanska

Tanskassa säädettiin perintätoimintaa koskeva laki (lov om inkassovirkosomhed 14.5.1997 nro 319) vuonna 1997. Laissa perintätoiminnalla tarkoitetaan ammattimaisesti harjoitettavaa saatavien perintää toisen lukuun sekä sellaista ammattimaista perintää, joka koskee erääntymisen jälkeen ostettuja saatavia. Eräitä lain säännöksiä ei sovelleta asianajajien ja luottolaitosten perintätoimintaan. Niitäkin kuitenkin koskevat yleiset perintätoiminnan harjoittamista koskevat säännökset, kuten hyvä perintätapa.

Perintäluvan myöntää poliisi, ja se myönnetään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tanskassa oli helmikuussa 2017 voimassa 86 perintälupaa. Asianajajilta ja luottolaitoksilta ei vaadita lupaa.

Luvan saamiseksi hakijan on osoitettava, että perintätoimintaa tullaan harjoittamaan vastuullisesti ja hyvän perintätavan mukaisesti. Lupa voidaan myöntää henkilölle, joka on vähintään 25-vuotias. Lisäksi luvan edellytyksenä on muun muassa se, että hakija ei ole merkittävästi velkaantunut suhteessa julkisiin viranomaisiin ja ettei häntä ole tuomittu sellaisesta rangaistavasta menettelystä, joka merkitsisi perintätoiminnan asianmukaisuuden vaarantumista. Jos lupaa hakee yritys, sen johdon ja hallituksen jäsenten on täytettävä laissa säädetyt edellytykset.

Taloudellista vastuutaan hakijan on asetettava vakuus. Vakuuden suuruus määräytyy harjoitettavan perintätoiminnan laajuuden perusteella. Vakuuden enimmäismäärä on viisi miljoonaa Tanskan kruunua, josta voidaan kuitenkin erityistapauksissa poiketa.

Laissa on myös säännökset luvanhaltijan henkilöstön hyväksymisestä. Säännökset koskevat kuitenkin vain niitä, jotka suorittavat henkilökohtaisia yhteydenottoja velalliseen perintäasiassa.

Perintätoiminnan harjoittamista valvoo poliisi. Perintäluvan tai lain säännösten vastainen toiminta voi johtaa luvan peruuttamiseen. Laissa on myös rangaistussäännöksiä.

2.3 Nykytilan arviointi

Perintälupalaki tuli voimaan vuonna 1999. Tämän jälkeen lakiin on tehty vain joitakin muun lainsäädännön muuttumisesta johtuvia muutoksia. Laki on ollut voimassa lähes 20 vuotta, ja tarve lain kokonaisarviointille on siten olemassa.

Perintälupalaissa on sekä sisällöllisiä että teknisiä muutostarpeita. Toimiluvan saaminen edellyttää, että perintätoiminnasta vastaava henkilö ja hakija, jos hän on luonnollinen henkilö, hallitsevat itseään ja omaisuuttaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaan tämä tarkoittaa sitä, että perintätoiminnasta vastaavana henkilönä tai perintätoiminnan harjoittajana ei voi toimia henkilö, joka on vajaavaltainen tai joka on konkurssissa. Vajaavaltaisella tarkoitetaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999), jäljempänä holhoustoimilaki, 2 §:n mukaan alle 18-vuotiaasta henkilöä (alaikäinen) ja sellaista 18 vuotta täyttänyttä henkilöä (täysi-ikäinen), joka on julistettu vajaavaltaiseksi.

Holhoustoimilain lähtökohtana on, että tuomioistuimien päätöksellään rajoittaa henkilön toimintakelpoisuutta yksittäistapauksessa esiintyvän tarpeen mukaan. Holhoustoimilain mukaan vajaavaltaiseksi julistaminen jää käytettäväksi ainoastaan äärimmäisenä keinona. Sen asemesta käytetään toimintakelpoisuuden osittaista rajoittamista. Henkilö, jonka toimintakelpoisuutta on näin rajoitettu, ei ole holhoustoimilain mukaan vajaavaltainen.

Ei ole kuitenkaan pidettävä asianmukaisena, että perintätoiminnasta vastaavana henkilönä tai perintätoiminnan harjoittajana voisi toimia henkilö, joka on siinä määrin kykenemätön huolehtimaan itsestään tai asioistaan, että hänen toimintakelpoisuuttaan on jouduttu holhoustoimilain nojalla rajoittamaan. Tämän vuoksi nykyistä sääntelyä on tarpeen uudistaa.

Voimassa olevan perintälupalain mukaan vastaavalla henkilöllä on oltava riittävä käytännön kokemus perintätoiminnasta tai perintätoimintaan soveltuva koulutus. Vastaavalle henkilölle asetettuja ammattipätevyysvaatimuksia on pidettävä varsin yleisluonteisina ja ne jättävät aluehallintovirastolle paljon harkintavaltaa. Käytännön kokemuksen tai koulutuksen arviointi on

osoittautunut käytännössä hankalaksi henkilöiden moninaisista taustoista johtuen. Koska vastaavan henkilön on oltava perehtynyt perintäalan lainsäädäntöön, vastaavan henkilön ammatipätevyysvaatimuksia on tarpeen selkeyttää ja tiukentaa.

Voimassa olevan lain 5 §:n mukaan perintätoiminnasta vastaava henkilö on velvollinen huolehtimaan siitä, että perintätoimintaa harjoitetaan lainmukaisesti. Nykyisen säännöksen perusteluissa on todettu, että käytännössä vastaavalle henkilölle asetettu velvollisuus huolehtia yrityksen koko perintätoiminnan lainmukaisuudesta merkitsee sitä, että kussakin toimipaikassa on oltava riittävän ammattitaitoisia perintätoimintaa harjoittavia henkilöitä (HE 178/1998 vp). Nykyisestä lakitekstistä ei kuitenkaan käy ilmi, että vastaavalla henkilöllä on velvollisuus huolehtia siitä, että kussakin toimipaikassa perintätoimintaan osallistuvilla henkilöillä on tehtävän edellyttämä riittävä ammattitaito. Sääntelyn täsmällisyyden vuoksi kyseinen velvollisuus on perusteltua mainita itse laissa.

Toimiluvan saaminen edellyttää, että hakija on vakavarainen. Perintälupalain 4 §:n mukaan toimiluvan hakijaa pidetään vakavaraisena, jos on ilmeistä, että hakija kykenee vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan. Säännöksen perustelujen mukaan luonnollista henkilöä voidaan pitää vakavaraisena, jos hän hallitsee itseään ja omaisuuttaan. Muun hakijan vakavaraisuutta on arvioitava lähinnä hakijan tilinpäätösasiakirjojen perusteella. Esimerkiksi hakijana olevan osakeyhtiön selvitystilaa voidaan pitää sellaisena perusteena, joka osoittaa, ettei osakeyhtiötä voida pitää vakavaraisena. Vakavaraisuusvaatimusta ei täytä hakija, joka on laiminlyönyt huomattavia määriä veroja tai julkisoikeudellisia maksuja. Lupahakemukseen on liitettävä todistus siitä, että hakijalla ei ole maksamatta erääntyneitä veroja (HE 178/1998 vp).

Perintälupalain mukainen lupaharkinta nojautuu pääosin hakijan itse viranomaiselle toimittamiin tietoihin yrityksen vakavaraisuudesta. Vakavaraisuuden arviointia koskeva sääntely on varsin suppeaa ja harmaan talouden torjunnan näkökulmasta riittämätöntä. Hakijan ja toimiluvan jo saaneiden perintätoiminnan harjoittajien taloudellisesta asemasta, esimerkiksi uhkaavasta maksukyvyttömyydestä, viranomaisella ei ole välttämättä käytettävissä ajantasaisia tietoja. Lupaharkinnassa sekä perintätoimintaa harjoittavien yritysten jatkuvassa valvonnassa on tarvetta nykyistä laajempaan tietojen käyttämiseen.

Voimassa olevan lain mukaan toimilupaa myönnetään enintään viideksi vuodeksi. Toimiluvan määräaikaista koskeva sääntely on osoittautunut käytännössä ongelmalliseksi tilanteessa, jossa on haettava uutta toimilupaa. Etelä-Suomen aluehallintovirastolle on aiheutunut turhaa työtä esimerkiksi siitä, että luvanhaltijoita muistutetaan luvan määräajan umpeutuessa uuden luvan hakemisesta. Jos tällöin uutta lupaa ei haeta, aluehallintoviraston tulisi ryhtyä toimiin perintätoiminnan kieltämiseksi, jos perintätoiminnan harjoittamista jatketaan luvan umpeuduttua. Edellä mainittu on turhan raskas ja epätarkoituksenmukainen menettely, koska sen aloittamisen jälkeen perintätoiminnan harjoittaja yleensä hakee uutta toimilupaa.

Voimassa olevan lain mukaan toimilupahakemukseen on liitettävä muun muassa todistus siitä, ettei hakijalla ole maksamatta erääntyneitä veroja. Lisäksi hakijan on liitettävä hakemukseen edellisen tilikauden tilinpäätösasiakirjat. Tilinpäätösasiakirjojen liittäminen hakemukseen koskee niitä hakijoita, jotka ovat edellisen tilikauden aikana harjoittaneet liiketoimintaa. Nykyinen käytäntö aiheuttaa hallinnollista taakkaa sekä aluehallintovirastolle että yrityksille, koska viranomaisen joutuu usein pyytämään hakijaa täydentämään hakemusta edellä mainittujen asiakirjojen osalta. Lisäksi toimiluvan haltijan vakavaraisuuden valvomiseksi luvanhaltijan on nykyisin toimitettava tilinpäätösasiakirjat aluehallintovirastolle kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Sääntelyä on tarpeen uudistaa siten, että perintätoiminnan harjoittajan ei tarvitse toimittaa mainittuja asiakirjoja aluehallintovirastolle, vaan

virasto hankkii tarvittavat tiedot Verohallinnolta ja Patentti- ja rekisterihallituksen Virretietopalvelusta.

Epäkohtana voidaan pitää myös sitä, että vaikka aluehallintovirastolla on nykyisin oikeus saada toimiluvan haltijalta lain noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot, toimiluvan haltijoilla ei ole velvollisuutta säilyttää valvonnan kannalta tarpeellisia perintätoimintaan liittyviä asiakirjoja ja tietoja. Tämän puutteen korjaamiseksi nykyistä sääntelyä on aiheellista uudistaa.

Nykyisin aluehallintoviraston käytössä olevia hallinnollisia sanktioita on pidettävä riittämättöminä. Näin on erityisesti tapauksissa, joissa perintätoiminnan harjoittaja tai vastaava henkilö vakavasti tai jatkuvasti rikkoo perintätoimintaa koskevia säännöksiä. Perintätoiminnan asianmukaisuuden turvaamiseksi pidetään tarpeellisena antaa aluehallintoviraston käyttöön tehokkaita keinoja puuttua lainvastaiseen toimintaan.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen perintätoimintaa koskeva sääntely on tarpeen uudistaa kokonaisuudessaan. Esitystä valmisteltaessa on verrattu elinkeino-oikeudellisen sääntelyn vaihtoehtoina lupamenettelyä ja rekisteröintimenettelyä. Käytännössä ei ole suurta eroa sillä, edellyttääkö elinkeinotoiminnan harjoittaminen viranomaisen myöntämää lupaa vai velvollisuutta rekisteröityä viranomaisen pitämään rekisteriin. Perustuslakivaliokunta on käytännössään rinnastanut rekisteröitymisvelvollisuuden valtiosääntöoikeudellisesti luvanvaraisuuteen (PeVL 15/2008 vp, PeVL 45/2001 vp ja PeVL 24/2000 vp).

Rekisteröintijärjestelmää voidaan pitää lupajärjestelmää parempana vaihtoehtona perintätoiminnan asianmukaisuuden varmistamisen kannalta. Rekisteri selkeyttäisi sitä, mitä tietoja viranomainen voi ylläpitää perintätoiminnan harjoittajista. Rekisteriin voitaisiin merkitä myös tietyt perintätoiminnan harjoittajille määrättävät sanktiot. Nykyisin tiedonsaanti esimerkiksi toimiluvan haltijoille määräytyä sanktioista on pitkälti aluehallintoviraston oman tiedottamisen varassa. Lisäksi on tärkeää, että rekisteriin merkityt tiedot perintätoiminnan harjoittajista olisivat yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon kautta. Rekisteröintimenettelyyn siirtyminen olisi omiaan edistämään perintäpalvelujen saatavuutta.

Rekisteröintimenettely on osoittautunut toimivaksi keinoksi aluehallintoviraston valvomilla toimialoilla. Esimerkiksi kiinteistönvälitysliikkeitä sekä luotonantajia ja vertaislainanvälittäjiä valvotaan rekisteröintimenettelyllä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa perintätoiminnan elinkeino-oikeudellista lainsäädäntöä niin, että sen käytännön soveltamisessa ilmi tulleet ongelmat voidaan poistaa. Tavoitteena on varmistaa, että perintätoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti. Sen vuoksi viranomaisen tulee varmistua perintätoiminnan harjoittajien ammattitaidosta, luotettavuudesta ja vakavaraisuudesta. Samalla pyritään helpottamaan perintätoiminnan harjoittajiin kohdistuvaa valvontaa ja ehkäisemään harmaata taloutta.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti esityksen tavoitteena on myös perintätoiminnan harjoittajiin kohdistuvan hallinnollisen taakan keventäminen ja lupaprosessien sujuvoittaminen. Hallitusohjelman mukaisesti julkinen hallinto sitoutuu kysymään samaa tietoa yrityksiltä vain kerran. Esityksessä edistetään tämän periaatteen toteutumista.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi perintätoiminnan luvanvaraisuudesta ja siirryttäväksi rekisteröintimenettelyyn. Esityksessä ehdotetaan voimassa olevan lain korvaamista kokonaan uudella lailla, jolla perintätoiminnan harjoittaminen säädettäisiin rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi. Koska perintätoimintaa saisi harjoittaa vain rekisteriin merkittynä ja koska rekisteröinti edellyttäisi laissa säädettyjen edellytysten täyttymistä, ei menettely eroaisi merkittävästi lupamenettelystä. Rekisteröinnin edellytyksiä koskevia säännöksiä kuitenkin tarkistettaisiin, jotta ne täyttäisivät voimassa olevaa lakia paremmin nykyaikaiselta elinkeinosääntelyltä edellytetyt vaatimukset. Lisäksi rekisteröinti- ja valvontamenettelyyn liittyvää viranomaisen tiedonsaantioikeutta koskevaa sääntelyä uudistettaisiin. Rekisteröinti- ja valvontamenettelyn yksityiskohtia koskevan sääntelyn osalta mallina on käytetty soveltuvin osin uudempaa elinkeino-oikeudellista sääntelyä.

3.2 Soveltamisala

Ehdotettu laki koskee oikeutta harjoittaa perintätoimintaa. Perintätoiminnalla tarkoitetaan saatavien perintää toisen lukuun, kuten nykyisinkin.

3.3 Rekisteröintijärjestelmä

Esityksessä ehdotetaan, että perintätoimintaa saisi harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on tekemänsä ilmoituksen perusteella merkitty Etelä-Suomen aluehallintoviraston perintätoiminnan harjoittajista pitämään rekisteriin. Rekisteröinnin edellytykset vastaisivat pitkälti voimassa olevassa perintälupalaissa säädettyjä toimiluvan myöntämisen edellytyksiä. Rekisteröintimenettelyyn ei liity tarkoituksenmukaisuusharkintaa, vaan jokainen rekisteröinnin edellytykset täyttävä elinkeinonharjoittaja olisi merkittävä rekisteriin.

Voimassa olevan lain mukaan toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Vastaavasti lakiehdotuksessa rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että perintätoiminnan harjoittamista aikovalla rekisteri-ilmoituksen tekijällä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Lisäksi edellytettäisiin, että ilmoituksen tekijä ei ole konkurssissa ja, jos ilmoituksen tekijä on luonnollinen henkilö, hän on täysi-ikäinen eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu.

Rekisteröinnin edellytyksenä olisi myös, että perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa on perintätoiminnasta vastaava henkilö, jonka on oltava täysi-ikäinen ja luotettava henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Samalla vastaavan henkilön ammattipätevyyttä koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin ja tiukennettaisiin. Ehdotuksen mukaan vastaavalla henkilöllä olisi oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus.

Voimassa olevan lain mukaan toimilupa on myönnettävä luotettavalle ja vakavaraiselle hakijalle. Vastaavasti lakiehdotuksessa rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että ilmoituksen tekijä on luotettava ja vakavarainen. Perintätoiminnan harjoittajien luotettavuutta arvioitaisiin voimassa olevan lain tapaan luonnollisen henkilön tai, jos kyseessä on oikeushenkilö, tämän vastuushenkilöiden rikostuomioiden perusteella.

Vakavaraisuuden käsitettä ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että ehdotetussa laissa olisi nimenomaiset säännökset siitä, mitä seikkoja aluehallintoviraston tulee ottaa huomioon arvioiessaan ilmoituksen tekijän vakavaraisuutta ja keistä henkilöistä vakavaraisuuden arviointi tulee tehdä siinä tapauksessa, että ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö.

Lisäksi ehdotetaan, että ilmoituksen tekijän luotettavuutta ja vakavaraisuutta arvioitaessa aluehallintovirasto voisi tämän tehtävän hoitamiseksi pyytää Harmaan talouden selvitysyksikköä laatimaan velvoitteidenhoitoselvityksen. Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena on antaa pääasiassa salassa pidettäviin viranomaistietoihin perustuva kokonaiskuva selvityksen kohteena olevasta organisaatiosta tai organisaatiohenkilöstä ja tukea sitä pyytävän viranomaisen tehtävää helpottamalla ja tehostamalla tehtävään liittyvää tiedonhankintaa ja samalla tukea harmaan talouden torjuntaa lisäämällä asiaa käsittelevän viranomaisen tietoa siitä, miten organisaatio tai siihen liittyvä organisaatiohenkilö on hoitanut lakisääteiset velvoitteensa.

Ilmoituksen tekijän olisi myös kyettävä huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta, kuten nykyisinkin.

Esityksessä luovuttaisiin nykyisestä perintätoiminnan harjoittajalle asetetusta velvollisuudesta toimittaa aluehallintovirastolle todistus verojen maksamisesta ja edellisen tilikauden tilinpäätösasiakirjat. Aluehallintoviraston hankkisi jatkossa tiedon verojen maksamisesta Verohallinnosta ja tilinpäätösaineiston Patentti- ja rekisterihallituksen sähköisestä Virre-tietopalvelusta, mikä sujuvoittaisi rekisteröinti- ja valvontamenettelyä sekä keventäisi perintätoiminnan harjoittajien hallinnollista taakkaa.

Uutta olisi se, että perintätoiminnan harjoittajalle asetettaisiin velvollisuus säilyttää perintätoimintaan liittyvät asiakirjat ja tiedot määräajan. Ehdotuksen tarkoituksena on parantaa aluehallintoviraston mahdollisuuksia valvoa tehokkaasti lainsäädännön noudattamista.

Esityksessä valvontaviranomaisen käytössä olevaa pakkokeinovalikoimaa laajennettaisiin siten, että viranomaisen käytössä olisi erityyppisiin tilanteisiin sopivat sanktiot. Esityksen mukaan aluehallintoviraston olisi kiellettävä perintätoiminta, jota harjoitetaan ehdotetun lain vastaisesti ilman rekisteröintiä. Ehdotetussa laissa säädettäisiin myös pakkokeinoista rekisteriin merkityjä perintätoiminnan harjoittajia kohtaan. Ankarimpana toimenpiteenä olisi rekisteristä poistaminen, jolloin perintätoiminnan harjoittaja menettää oikeutensa harjoittaa perintätoimintaa. Muita pakkokeinoja olisivat kehoitus, varoitus ja määräaikainen, enintään kuusi kuukautta kestävä toimintakielto.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä on vähäisiä vaikutuksia valtiontalouteen. Etelä-Suomen aluehallintoviraston tulisi perustaa rekisteri perintätoiminnan harjoittajista.

Aluehallintoviraston myöntämiä toimilupia oli 3.5.2017 voimassa 122. Aluehallintovirastojen maksuista vuonna 2017 annetun valtioneuvoston asetuksen (1353/2016) mukaan perintätoimen lupapäätöksestä peritään 380 euron maksu. Lupa on voimassa enintään viisi vuotta kerrallaan. Ehdotetun lain mukainen rekisteröinti edellyttää aluehallintovirastolta nykyistä toimilupasääntelyä merkittävästi kattavampaa ilmoituksen tekijän luotettavuuden ja vakavaraisuuden arviointia, mistä aiheutuu virastolle suurempi työmäärä. Viraston työmäärä kasvaa nykyisestä myös sen seurauksena, että se hankkii vastaisuudessa viran puolesta asiakirjoja, jotka luvanhakijat nykyisin itse ovat velvollisia toimittamaan. Perintätoiminnan harjoittajan rekisteröinnistä perittävän maksun tulisi näin ollen olla suurempi kuin nykyisen lupamaksun. Perintätoiminnan harjoittajan rekisteröinnistä perittävä maksu voisi olla esimerkiksi 500 euroa.

Suoriteperusteisissa maksuissa tarkan kustannusvastaavuuden määrittely ennakolta ei ole mahdollista. Ehdotetut suoritemaksut vastaavat pitkälti yksikön muiden vastaavien rekistereiden maksuja. Vuodelle 2018 ehdotetut maksut ovat esimerkiksi välityслиikkeiden rekisteröinnin osalta 500 euroa ja luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnin osalta 600 euroa, kun rekisteröitävä vastaanottaa asiakasvaroja.

Rekisteritietojen muutokset, jotka edellyttävät velvoitteidenhoitoselvitysten hankkimista ja niiden tutkimista, aiheuttavat lisätyötä aluehallintovirastolle. Vakavaraisuusselvitysten alaisten henkilöiden muutoksista perittävä maksu voisi olla esimerkiksi 215 euroa. Perintätoiminnasta vastaavan henkilön muutoksesta perittävä maksu voisi olla esimerkiksi 160 euroa. Muut rekisteritietojen muutokset olisivat maksuttomia.

Edellä mainitun perusteella voidaan arvioida, että perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä ja rekisteritietojen muutoksista kertyisi ensimmäisenä vuonna lain voimaantulon jälkeen maksuina 60 000–70 000 euroa ja seuraavia vuosina 2000–3000 euroa.

Rekisterin perustamisen kustannusarvio aiemmin toteutettujen vastaavien rekisterihankkeiden perusteella on 100 000–200 000 euroa. Sisäisenä ostopalveluna toteutettuna kustannusarvio on noin 100 000 euroa ja ulkopuolisen toimittajan toteuttamana noin 200 000 euroa. Esimerkiksi tekeillä olevalle rahanpesun valvontarekisterille on osoitettu vuodelle 2017 110 000 euroa ja vuodelle 2018 on haettu lisäksi 107 000 euroa.

Ehdotettu laki lisäisi kertaluonteisesti Etelä-Suomen aluehallintoviraston työmäärää. Tämä johtuisi siitä, että perintälupalaissa tarkoitettujen toimiluvan haltijoiden olisi lakiehdotuksen voimaan tultua rekisteröidyttävä määräajassa, jos ne aikovat jatkaa perintätoiminnan harjoittamista. Toisaalta rekisteröitymisen jälkeen lupamenettelyn korvaaminen rekisteröintimenettelyllä vapauttaa aluehallintoviraston resursseja muuhun valvontaan. Perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnin edellytysten selventäminen ja viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantaminen vähentävät viraston työmäärää. Rekisteri-ilmoitusten käsittelystä ei aiheudu aluehallintovirastolle lisäkustannuksia, koska niistä aiheutuvat kustannukset perittäisiin toimenpidemaksuina rekisteröitymisvelvollisilta perintätoiminnan harjoittajilta.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston uudet tiedonsaantioikeudet, viranomaisten välisen tietojenvaihdon esteiden poistaminen ja aluehallintoviraston käytettävissä olevan pakkokeinovalikoiman laajentaminen ovat omiaan tehostamaan perintätoiminnan harjoittajien valvontaa ja lisäämään valvonnan tuloksellisuutta. Viranomaisten välisen tietojenvaihdon helpottaminen mahdollistaa perintätoiminnan harjoittajista pidettävän rekisterin asianmukaisen ylläpidon. Uudistuksen seurauksena aluehallintoviraston saatavilla olisi luotettavat tiedot perintätoimintaa harjoittavista yrityksistä ja niiden vastuuhenkilöistä.

4.2 Vaikutukset perintätoiminnan harjoittajien asemaan

Lakiehdotus edellyttäisi lain soveltamisalaan kuuluvilta perintätoiminnan harjoittajilta rekisteröitymistä Etelä-Suomen aluehallintoviraston rekisteriin. Näille perintätoiminnan harjoittajille aiheutuisi kustannuksia rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ja rekisteröinnistä. Nykyisin perintätoimen lupapäätöksestä peritään 380 euron maksu. Perintätoiminnan harjoittajan rekisteröintimaksu voisi olla esimerkiksi 500 euroa. Voimassa olevan lainsäädännön perusteella perintätoimintaa harjoittavien yritysten on jatkaakseen toimintaansa haettava uutta lupaa aluehallintovirastolta ja maksettava lupapäätöksestä maksu (380 euroa vuonna 2017) aina viiden vuoden välein. Vaikka rekisteröintimaksu olisi suurempi kuin lupamaksu, rekisteröityville yrityksille aiheutuu säästöä, kun maksusta tulee kertaluonteinen. Lisäksi yritysten hallinnollinen taakka vähenee, koska aluehallintovirasto hankkii viran puolesta suurimman osan tarvittavista asia-

kirjoista. Vakavaraisuusselvitysten alaisten henkilöiden rekisteritietojen muutoksista voitaisiin periä perintätoiminnan harjoittajilta esimerkiksi 215 euron maksu ja perintätoiminnasta vastaavan henkilön muutoksesta esimerkiksi 160 euron maksu.

Hyvin monella perintätoiminnan harjoittajalla on jo nyt palveluksessaan yksi tai useampi henkilö, jolla on vastaavan henkilön tehtävään edellytetty soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Joidenkin perintätoiminnan harjoittajien olisi kuitenkin otettava kyseisen ammattipätevyuden omaava henkilö palvelukseensa vastaavaksi henkilöksi tai nykyisen vastaavan henkilön olisi suoritettava soveltuva tutkinto, kuten luottotutkinto. Osallistumismaksu luottotutkintoon on nykyisin 3 830 euroa.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston uudet tiedonsaantioikeudet ja viranomaisten välisen tietojenvaihdon esteiden poistaminen vähentävät perintätoimintaa harjoittavien yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Lakiehdotuksen voimaantulon arvioidaan aiheuttavan rekisteröitymisvelvollisille yrityksille yhteensä noin 70 000 euron kustannuksen, kun huomioidaan sekä rekisteröintimaksut että rekisteri-ilmoituksen tekemiseen liittyvä hallinnollinen taakka. Kuitenkin seuraavina vuosina lain voimaantulosta yrityksille arvioidaan koituvan säästöä, kun toimiluvan määräaikaaisuutta koskevasta sääntelystä luovutaan. Tämän säästön kustannusvaihtuksen arvioidaan olevan nykyiselle yritys kentälle (122 yritystä) noin 8 000 euroa vuosittain. Kun otetaan huomioon ensimmäisen vuoden kustannus ja tulevien vuosien säästöt, odotetaan lakiehdotuksen kustannusvaikutusten kääntyvän yritys kentälle pitkällä aikavälillä voitollisiksi. Säästö jäänee kuitenkin kansantaloudellisesti katsottuna varsin pieneksi.

4.3 Vaikutukset harmaaseen talouteen

Perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinti- ja valvontamenettelyä koskeva uudistus edistäisi harmaan talouden torjuntaa.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Valtiovarainministeriö asetti 15 päivänä syyskuuta 2015 hankkeen selvittämään hallitusohjelman toimeenpanoa aluehallintovirastoissa (Havi-hanke). Hanke jaettiin kolmeen osakokonaisuuteen: 1) Normien purku ja yksinkertaistaminen, 2) Ohjaus-, valvonta- ja lupaprosessien uudistaminen ja aluehallintovirastojen asiakaslähtöisen toiminnan kehittäminen sekä 3) Digitalisointi normien purun ja normien yksinkertaistamisen ja asiakaslähtöisen toiminnan mahdollistajana.

Havi-hankkeen loppuraportti valmistui 1 päivänä helmikuuta 2016. Loppuraportissa perintälupalain osalta Etelä-Suomen aluehallintovirasto ehdotti, että perintätoimistojen velvollisuutta toimittaa aluehallintovirastolle lupahakemuksen yhteydessä asiakirjoja tulisi keventää siten, että aluehallintovirasto hankkii itse tarvittavat tiedot viranomaisrekistereistä. Aluehallintovirasto ehdotti myös, että säännös perintätoimistojen velvollisuudesta toimittaa vuosittain tilinpäätösasiakirjat aluehallintovirastolle tulisi kumota, koska aluehallintovirasto voi tarkistaa tilinpäätöstiedot kaupparekisteristä. Lisäksi virasto ehdotti, että toimiluvan määräaikaaisuudesta tulisi luopua. Sen sijaan tulisi perustaa rekisteri perintätoiminnan harjoittajista.

Työ- ja elinkeinoministeriö ilmoitti lausunnossaan, että se pitää aluehallintoviraston ehdotuksia lähtökohtaisesti kannatettavina ja ottaa ehdotukset huomioon, kun se selvittää vuoden 2016 aikana perintätoiminnan lupaprosessin kehittämistä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi lausunnot seuraavilta tahoilta: Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry, Digna IT Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Finanssiala ry FA, Finanssivalvonta, Hansel Oy, Harmaan talouden selvitysyksikkö, Helsingin kärjäoikeus, Kaupan liitto, Keskuskauppakamari, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, Kuluttajariitalautakunta, Luottomiehet - Kreditmännens ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Markkinaoikeus, Oikeusministeriö, Oulun kärjäoikeus, Patentti- ja rekisterihallitus, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Asiakastieto Oy, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Isännöintiliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen Oikeusapulakimiehet ry, Suomen Perimistöimintojen Liitto ry, Suomen taloushallintoliitto, Suomen Tilintarkastajat ry, Suomen Vuokranantajat ry, Suomen Yrittäjät ry, Takuu-Säätiö, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Valtakunnanvoudinvirasto, Valtiovarainministeriö, Velkaneuvonta ry ja Vuokralaiset VKL ry.

Lausuntoja saatiin 23 lausunnon antajalta. Lausuntoyhteenveto on luettavissa verkkosivulla valtioneuvosto.fi/hankkeet. Suurin osa lausunnonantajista kannatti siirtymistä perintätoiminnan luvanvaraisuudesta perintätoiminnan harjoittajien rekisteröimiseen muun muassa siitä syystä, että se vähentää toiminnan harjoittajille syntyvää hallinnollista taakkaa.

Lausuntopalaute on otettu esityksen jatkovalmistelussa huomioon silloin, kun samansisältöistä muutosta on esitetty useammassa lausunnossa eikä vastakkaisia näkemyksiä ole esitetty. Jos lausuntopalaute on joltain osin ollut ristiriitaista, ei muutoksia pääsääntöisesti ole tehty.

Ehdotuksen mukaan perintätoiminnan harjoittajalla olisi oltava palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö, jolla on soveltuvalta tutkinnolla osoitettu perintätoimintaan liittyvän lainsäädännön tuntemus. Osa lausunnonantajista on pitänyt tutkintovaatimusta hyvänä ja velallisten oikeusturvaa parantavana tekijänä, kun osa on taasen katsonut, että riittävän pitkää perintäalan työkokemus voisi olla osoituksena lainsäädännön tuntemuksesta. Lausuntopalautteen johdosta ehdotettavan lain siirtymäsäännöksiä on muutettu siten, ettei lain voimaan tullessa perintätoimintaa harjoittavan edellytetä palkkaavan kelpoisuusvaatimukset täyttävää toiminnasta vastaavaa henkilöä palvelukseensa tai hankkivan itse tällaista pätevyyttä.

Suomen Asianajajaliitto kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että esityksen perusteluista ei käy ilmi, miksi perintätoimintaa harjoittavalta ei edellytetä toiminnan laajuuden perusteella määräytyvää vakuutta, vaikka tällainen vaatimus on ainakin Norjassa ja Tanskassa. Kysymys perintätoiminnan harjoittajalta edellytettävästä vakuudesta tai vastuuvakuutuksesta oli esillä voimassa olevan lain säätämisen yhteydessä. Tuolloin vakuuden tai vastuuvakuutuksen edellyttämistä ei pidetty tarkoituksenmukaisena useastakaan syystä. Näitä syitä on tarkemmin kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi perintätoiminnan luvanvaraisuudesta (HE 178/1998 s. 15–16).

Lausunnoissa on kiinnitetty huomiota tehokkaan valvonnan tarpeellisuuteen ja valvontaresursien riittävyyteen sekä usein korkeaksi kohoaviin perintäkustannuksiin erityisesti pienyrittäjien kohdalla. Lausunnossaan Suomen Yrittäjät kertoo jättäneensä yrityssaatavien perintäkuluille säädettävistä enimmäismääristä aloitteen oikeusministeriölle, jonka toimialaan asiaa koskeva sääntely kuuluu.

Oikeusministeriön lausunnossaan esittämät muutosehdotukset on esityksen jatkovalmistelussa huomioitu. Keskeisimmät aineelliset muutokset liittyvät rekisteröinnin edellytyksiin, rekiste-

ristä poistamiseen, rekisteri-ilmoitukseen ja toiminnasta vastaavan henkilön luotettavuuden ja vakavaraisuuden arviointiin. Lisäksi lausuntovaiheessa lakiehdotukseen sisältyneestä rangaistussäännöksestä on luovuttu.

Valtiovarainministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, ettei esityksessä käsitellä lainkaan uuden rekisterin perustamis- ja ylläpitokustannuksia. Tältä osin perusteluja on täydennetty. Sen sijaan valtiovarainministeriön ehdotus viranomaiskustannusten kattamisesta perintätoiminnan harjoittajilta perittävillä vuosimaksuilla vaatisi laajempaa selvittelyä muun muassa sen vaikutuksista.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota tarpeeseen tunnistaa esityksessä suunnitellulle henkilötietojen käsittelylle peruste myös tietosuojasetuksessa. Esityksen perusteluja on tältä osin täydennetty.

Lisäksi tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnitti lausunnossaan huomiota perustuslakivaliokunnan käytäntöön, joka koskee tietojen saattamista yleisesti saataville tietoverkossa. Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnon johdosta esityksen säätämistäjärjestelyjen perusteluja on täydennetty ja säännöstä muutettu.

Ehdotukseen laiksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä on lausuntojen antamisen jälkeen tehty Harmaan talouden selvitysyksikön ja valtiovarainministeriön tarpeellisenä pitämät muutokset ja siirretty lakisäätteisten velvoitteiden hoitaminen osaksi ilmoituksen tekijän luotettavuuden arviointia, kun se aikaisemmin oli osa ilmoituksen tekijän vakavaraisuuden arviointia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä

1 §. Perintätoiminta. Pykälässä määritellään perintätoiminnan käsite. Kuten nykyisinkin, perintätoiminnalla tarkoitetaan saatavien perintää toisen lukuun sekä omien saatavien perintää tapauksissa, joissa on ilmeistä, että saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa.

Perinnällä tarkoitetaan perintälain 1 §:n mukaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan eräännytynyt velkojan saatava. Esimerkiksi tuomioistuimessa tapahtuva perintämenettely ei ole tässä tarkoitettua perintää, eikä perintäoikeudenkäyntien hoitaminen edellytä ehdotetussa laissa tarkoitettua rekisteröitymistä. Toisin kuin perintälaki ehdotettu laki ei pääsääntöisesti koske velkojan itsensä suorittamaa saatavien perintää. Esimerkiksi luottokaupassa myyjälle jää velalliselta kauppahintasaatava, jonka hän yleensä perii velalliselta sen eräännyttyä. Se, että velkoja perii tällaisia alun perin velkojalle syntyneitä saatavia, ei edellytä velkojalta ehdotetun lain mukaista rekisteröitymistä.

Ehdotettu laki saattaa kuitenkin koskea sellaisten saatavien perintää, jotka velkoja on ottanut vastaan aikaisemmalta velkojalta. Perintätoiminnan harjoittajien rekisteröintiä koskevan sääntelyn kiertäminen olisi verrattain helppoa, jos myös velkojalle siirrettyjen saatavien perintä olisi poikkeuksettomasti rajattu rekisteröitymisvelvollisuuden ulkopuolelle. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan, että omien saatavien perintä edellyttää rekisteröitymistä tapauksissa, joissa on ilmeistä, että perittävät saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa.

Omien saatavien perinnällä tapauksissa, joissa on ilmeistä, että saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa, tarkoitetaan pykälässä samaa kuin voimassa olevassa laissa. Perintälupalain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 178/1998 vp) on lain 1 §:ää koskeissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu, että yksinomaan perintätarkoituksessa vastaanotetuista saatavista on yleensä kysymys silloin, kun saatavat on siirretty niiden eräänntymisen jälkeen. Uudelle velkojalle siirretyn eräänntymättömän saatavan osalta ratkaisevaa on se, onko saatavan siirtämiselle ollut muu perusteltu syy kuin se, että saatavan voi periä uusi velkoja. Esimerkiksi irtaimen kaupassa maksuna hyväksytty eräänntymättömän saatavan siirto ostajalta myyjälle tai factoring-toiminnassa tapahtuva laskusaatavien siirto velkojalta rahoittajalle ei ole yksinomaan perintätarkoituksessa tapahtuvaa saatavien siirtämistä. Kaupassa siirron tarkoituksena on kauppahinnan maksaminen ja factoring-toiminnassa yleensä vakuuden järjestäminen.

2 §. Soveltamisalan rajoitukset. Pykälässä säädetään tilanteista, jotka täyttäisivät 1 §:ssä säädetty perintätoiminnan tunnusmerkit, mutta jäisivät silti lain soveltamisalan ulkopuolelle. Soveltamisalan rajoitukset vastaavat sisällöltään pääosin voimassa olevan lain 1 §:n 3 momenttia, jossa luetellaan ne tilanteet, joissa toimilupaa ei vaadita.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan lakia ei sovelleta satunnaiseen perintätoimintaan, jos perintätoimintaa ei markkinoida. Satunnaisen perintätoiminnan käsitteen sisällön arviointi on tapauskohtaista. Perintätoimintaa voidaan pitää satunnaisena, jos se on kertaluonteista tai vain hyvin harvoin toistuvaa. Luonteeltaan satunnaista on esimerkiksi yksittäisen saatavan perintä yhden tai kahden kerran vuoden aikana. Satunnaiseksi toiminnaksi ei kuitenkaan katsota esimerkiksi yksittäisenkään perintätoimeksiannon hoitamista, jos toimeksianto koskee saatavakantaa. Saatavakanta saattaa sisältää satoja tai tuhansia yksittäisiä saatavia.

Lain soveltamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, harjoitetaanko perintätoimintaa perintälaisa tarkoitetulla tavalla ammattimaisesti. Ammattimainen perintätoiminta ei tosin voine olla luonteeltaan satunnaista, mutta toisaalta satunnaista useammin harjoitettava perintätoiminta ei ole välttämättä kaikissa tapauksissa ammattimaista.

Lakia sovelletaan kuitenkin satunnaiseen perintätoimintaan, jos perintätoimintaa markkinoidaan. Markkinoinnilla tarkoitetaan erilaisten perintäpalvelujen tarjoamista, kuten saatavien perintää koskevaa mainontaa liikehuoneistossa, sanomalehdissä tai internetissä. Markkinoinnin voidaan katsoa osoittavan asianomaisen pyrkimystä laajamittaisempaan ja jatkuvampaan toimintaan. Siten esimerkiksi mainoksen julkaiseminen perintäalan palveluista sanomalehdessä tai internetissä on kohdassa tarkoitettua markkinointia. Tällainen ennalta määrittelemättömälle kohderyhmälle tarjotun perintäpalvelun markkinointi on aina lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa riippumatta siitä, kuinka laajaa perintätoiminta käytännössä on. Lain säännöksiä on voitava sen vuoksi soveltaa, vaikka perintätoimeksiantoja kertyisikin vain vähän. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin ensimmäistä virkettä.

Momentin 2 kohdan mukaan lakia ei sovelleta perintätoimintaan, jota valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa toisen samassa asemassa olevan yhteisön tai säätiön taikka valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan lukuun. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin 1 kohtaa.

Momentin 3 kohdan mukaan lakia ei sovelleta yhteisön tai säätiön saatavien perintään, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan kirjanpitolaissa tarkoitettuun konserniin tai jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin 2 kohtaa.

Momentin 4 kohdan mukaan lain soveltamisalaan eivät kuulu perintätoimintaa harjoittavat Finanssivalvonnan valvomat yhteisöt ja laitokset. Finanssivalvonnasta annettu laki (878/2008) tuli voimaan vuoden 2009 alusta. Lailla yhdistettiin kahden valvontaviranomaisen, Rahoitus-tarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston, toiminta Finanssivalvonnaksi. Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettuihin valvottaviin kuuluvat esimerkiksi luottolaitokset, vakuutusyhtiöt ja työeläkevakuutusyhtiöt. Ehdotettu 4 kohta vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin 3 kohtaa. Nykyisen säännöksen vanhentuneet lakiviittaukset muutettaisiin viittaukseksi Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:ään.

Momentin 5 kohdan mukaan lain soveltamisalan ulkopuolelle rajataan asianajajan tai hänen apulaisensa harjoittama perintätoiminta. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin 4 kohtaa.

Asianajaja on lakimies, joka on hyväksytty maan yleisen asianajajayhdistyksen eli Suomen Asianajajaliiton, jäljempänä Asianajajaliitto, jäseneksi. Asianajajien toimintaa sääntelevät asianajajista annettu laki (496/1958), sen nojalla oikeusministeriön päätöksellä (934/2004) vahvistetut Asianajajaliiton säännöt sekä Asianajajaliiton hyväksymät hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet. Asianajajaksi pääsemisen edellytyksenä on laissa säädetyn oikeustieteen tutkimuksen suorittamisen lisäksi muun muassa vähintään neljän vuoden oikeudellinen työkokemus, josta kuitenkin vähintään kaksi vuotta avustavana lakimiehenä asianajotoimistossa, ja asianajajatutkimuksen suorittaminen. Asianajaja on Asianajajaliiton hallituksen ja Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan valvonnan alainen. Asianajotoimintaa valvoo myös oikeuskansleri, jolla on oikeus panna vireille asianajajista annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettu valvonta-asia, jos hän katsoo, että asianajaja laiminlyö velvollisuutensa. Oikeuskanslerilla on oikeus hakea muutosta kurinpitoasioissa annettuihin ratkaisuihin.

Asianajajan tehtäviin kuuluu valvoa hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaisesti asianajajan toimistossa työskenteleviä avustavia lakimiehiä ja muuta henkilökuntaa. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että myös toimiston palveluksessa oleva henkilökunta noudattaa hyvää asianajajatapaa. Koska asianajajia koskevat säännöt ja ohjeet koskevat kaikenlaisten toimeksiantojen hoitamista ja koska valvontalautakunta ja Asianajajaliiton hallitus valvovat asianajajien toimintaa, ei ole pidetty tarpeellisena ulottaa edellä mainittujen tahojen suorittaman valvonnan lisäksi myös ehdotetun lain mukaista valvontaa koskemaan asianajajaa tai hänen apulaisiaan.

Nykyisistä perintätoimintaa harjoittavista toimiluvan haltijoista 10—15 on luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia eli nk. lupalakimiehiä. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu oikeustieteen tutkinnon suorittanut henkilö, jolle oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt luvan. Luvan saamisen edellytyksenä on muun muassa riittävä perehtyneisyys oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään. Riittäväksi perehtyneisyydeksi katsotaan muun muassa se, että lupaa hakeva henkilö on oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut asianajajatutkinnon tai tuomioistuinharjoittelun tai toiminut vuoden ajan muussa tehtävässä, joka perehdyttää oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan toimeen. Kelpoisuusvaatimusten lisäksi lain 8 §:n 1 momentissa on luettelo luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle asetetuista oikeudenkäyntiasioiden hoitoon liittyvistä velvollisuuksista. Lain esitöiden mukaan edellä mainitusta momentista ilmenee, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on velvollinen noudattamaan siinä säädettyjä velvollisuuksia vain oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävissään. Näin ollen oikeudenkäynteihin liittymättömien oikeudellisten palvelujen tarjoaminen, esimerkiksi asiakirjojen laatiminen ja neuvonanto jää velvollisuuden ulkopuolelle (HE 318/2010 vp).

Lain 9 §:n mukaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissään oikeuskanslerin, asianajajista annetussa laissa tarkoitettun valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen. Pykälän perustelujen mukaan valvonta toisin sanoen koskee ainoastaan luvan saaneen oikeudenkäyntiasiamiehen toimintaa oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana. Valvontaa ei siten uloteta esimerkiksi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan mahdollisten muunlaisten oikeudellisten palvelujen tarjontaan (HE 318/2010 vp).

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain mukainen valvonta ei ulotu luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan harjoittamaan perintätoimintaan. Tämän takia on perusteltua, että sellainen luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, joka harjoittaa perintätoimintaa, on vastaisuudessakin perintäalaa koskevan sääntelyn ja valvonnan piirissä.

Momentin 6 kohdan mukaan lakia ei sovelleta kuolinpesän osakkaan tai pesänselvittäjän suorittamaan kuolinpesän saatavien perintään. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin 5 kohtaa.

Momentin 7 kohdan mukaan lakia ei sovelleta konkurssipesän pesänhoitajan suorittamaan pesän saatavien perintään. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin 6 kohtaa.

Momentin 8 kohta on uusi. Sen mukaan lakia ei sovelleta toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneeseen elinkeinonharjoittajaan, joka harjoittaa tilapäisesti perintätoimintaa Suomessa. Tilapäisellä perintätoiminnan harjoittamisella tarkoitetaan perintäpalvelujen tarjoamista ilman, että sijoittautumista koskevat kriteerit täyttyvät. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan kyse on sijoittautumisesta, jos taloudellista toimintaa harjoitetaan tosiasiallisesti kiinteästä toimipaikasta määräämättömän ajan. Toiminnan tilapäisyyttä arvioidessa otetaan EU:n tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan huomi-

oon palveluntarjonnan keston lisäksi myös sen määrä, toistuvuus ja jatkuvuus. Sijoittautumisen ja tilapäisen palveluntarjonnan rajanveto on viime kädessä tehtävä kussakin yksittäistapauksessa erikseen. Palveluntarjonnan kestolle ei ole asetettu tiettyä ylärajaa, vaan se voi vaihdella tapauksesta riippuen paljonkin. Toiminnan tilapäisyys ei sulje myöskään pois mahdollisuutta luoda itselleen tiettyjä toimintaedellytyksiä, esimerkiksi hankkimalla käyttöönsä työhuone, vastaanottoaika tai liikehuoneisto, jos ne ovat tarpeellisia kyseisen palvelun tarjoamiseksi (muun muassa asia C—215/01 Bruno Schnitzer, Kok. 2003, s. I—14847).

On kuitenkin syytä huomata, että EU:n tuomioistuimen vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan (muun muassa asia 33/74, Van Binsbergen, ECR 1974, s. 1299) jäsenvaltio säilyttää oikeuden toteuttaa toimenpiteitä sellaista palvelun tarjoajaa vastaan, jonka toiminta kohdistuu joko kokonaisuudessaan tai suurimmaksi osaksi kyseiseen jäsenvaltioon, mutta joka on jäsenvaltion lainsäädännön kiertämiseksi sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon. Tämän ratkaisukäytännön mukaisesti lakia voitaisiin siis tällaisissa tapauksissa 8 kohdan estämättä soveltaa myös toiseen ETA-valtioon sijoittautuneisiin elinkeinonharjoittajiin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 1 momentin 3, 6 ja 7 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta, jos on ilmeistä, että saatava on siirretty toimeksiantajalle, kuolinpesälle tai konkurssipesälle yksinomaan perintätarkoituksessa. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 1 §:n 4 momenttia.

3 §. *Oikeus harjoittaa perintätoimintaa.* Pykälän mukaan perintätoimintaa saa harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on rekisteröity perintätoiminnan harjoittajaksi ehdotetun lain mukaisesti. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä.

4 §. *Vastaava henkilö.* Pykälässä säädetään perintätoiminnasta vastaavan henkilön yleisestä kelpoisuudesta, ammattipätevyydestä ja velvollisuuksista. Pykälän 1 momentti korvaa nykyiset vastaavalle henkilölle asetetut kelpoisuusvaatimukset ja pätevyysvaatimukset. Ehdotuksen mukaan vastaavan henkilön on oltava täysi-ikäinen ja luotettava henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jolle ei ole määrätty edunvalvojaa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Jos perintätoiminnan harjoittaja on luonnollinen henkilö, hän voi itse toimia vastaavana henkilönä. Lain 9 §:ssä säädetään tarkemmin, mitä luotettavuudella tarkoitetaan. Oikeusrekisterikeskuksen konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä saa tiedon konkurssista. Henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamista koskevat tiedot aluehallintovirastolla on oikeus saada holhousvoimilain 67 §:n 4 momentin nojalla holhousasioiden rekisteristä.

Perintätoiminnasta vastaavan henkilön tehtävän asianmukainen hoitaminen edellyttää, että vastaava henkilö on perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa. Vastaavalta henkilöltä ei kuitenkaan edellytettäisi itse perintätoimeksiantojen hoitamista. Palveluksessa olemisella tarkoitetaan ensisijaisesti sitä, että vastaava henkilö on työsuhteessa perintätoiminnan harjoittajaan. Palveluksessa olemiseen rinnastetaan se, että vastaavana henkilönä voi olla myös perintätoimintaa harjoittavan oikeushenkilön toimitusjohtaja. Siten esimerkiksi osakeyhtiömuotoisen perintätoiminnan harjoittajan hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja olisi perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa säännöksessä tarkoitettulla tavalla. Henkilön olisi kuitenkin oltava sellaisessa asemassa perintätoiminnan harjoittajan organisaatiossa, että vastaavan henkilön tehtävien hoitaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista.

Perintätoiminnasta vastaavan henkilön tehtävän vaatavuuden vuoksi ehdotetaan, että vastaavalle henkilölle nykyisin asetettuja ammattipätevyysvaatimuksia täsmennetään ja tiukennetaan. Ehdotuksen mukaan vastaavalla henkilöllä on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu

perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Vastaavan henkilön on tunnettava perintäalaan liittyvä lainsäädäntö ja yksittäistapauksissa myös erityislainsäädäntö. Tämän takia on perusteltua, että vastaavalta henkilöltä edellytetään soveltuvan korkeakoulututkinnon kuten oikeustieteen tai kauppatieteiden kandidaatin tai maisterin taikka vara- tai oikeusnotaarin tutkinnon suorittamista. Jos vastaavalla henkilöllä ei ole edellä tarkoitettua soveltuvaa korkeakoulututkintoa, ammattipätevyyden voi osoittaa suoritetulla luottotutkinnolla. Luottotutkintoja järjestää valtakunnallisena ammatillisena erikoisoppilaitoksena toimiva Markkinointi-instituutti. Luottotutkinnon suorittaminen kestää noin yhdeksän kuukautta.

Pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan vastaava henkilö on velvollinen huolehtimaan siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Ehdotus on sama kuin voimassa olevan lain 5 §:n ensimmäinen virke. Hyvästä perintätavasta säädetään perintälain 4 §:ssä. Hyvän perintätavan sisältöä on täsmennetty kuluttaja-asiamiehen vuonna 2014 laatimassa ohjeessa. Ammattitaitonsa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaavan henkilön tulee seurata perintäalaa koskevaa lainsäädäntöä, soveltamiskäytäntöä, kirjallisuutta ja muita julkaisuja sekä osallistua alan koulutus-tilaisuuksiin. Velallisen oikeusturvan kannalta on tärkeää, että yrityksen koko henkilökunta harjoittaa perintätoimintaa laissa edellytetyllä tavalla. Vastaavan henkilön suorittama hyvän perintätavan mukaisuuden ja toiminnan muun lainmukaisuuden valvonta ei voi olla passiivista, vaan hänen on oma-aloitteisesti ohjeita antamalla huolehdittava siitä, että perintätoimintaan osallistuvat henkilöt noudattavat lain säännöksiä. Jos yritys harjoittaa perintätoimintaa useissa toimipaikoissa, vastaavan henkilön on huolehdittava siitä, että kussakin toimipaikassa toimintaa harjoitetaan lainmukaisesti.

Momentin toinen virke on uusi. Ehdotuksen mukaan vastaavan henkilön on huolehdittava siitä, että perintätoimintaan osallistuvilla henkilöillä on tehtävän edellyttämä riittävä ammattitaito. Käytännössä vastaava henkilö on velvollinen huolehtimaan siitä, että kussakin toimipaikassa jokaisella perintätoimintaan osallistuvalla henkilöllä on tehtävässä tarvittava riittävä ammattitaito. Jos esimerkiksi perintätoiminnan harjoittajan palvelukseen palkataan henkilö, jolla ei ole tehtäviensä hoitamiseen riittävää kokemukseen perustuvaa ammattitaitoa, vastaavan henkilön on huolehdittava siitä, että henkilö asianmukaisesti perehdytetään tehtäviinsä. Tässä 2 momentissa vastaavalle henkilölle asetettujen velvollisuuksien laiminlyönti saattaa johtaa 16 §:n mukaisiin hallinnollisiin seuraamuksiin.

5 §. *Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri.* Pykälän 1 momentissa säädetään Etelä-Suomen aluehallintoviraston velvollisuudesta pitää rekisteriä perintätoiminnan harjoittajista. Rekisteriä kutsuttaisiin perintätoiminnan harjoittajien rekisteriksi. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädetään perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin merkittävistä tiedoista. Momentin 1 kohdan mukaan rekisteriin merkitään yksityisen elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi ja henkilötunnus. Jos yksityisellä elinkeinonharjoittajalla ei ole suomalaista henkilötunnusta, rekisteriin merkitään hänen syntymäaikansa. Lisäksi rekisteriin merkitään toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja jokaisen toimipaikan käyntiosoite, jossa perintätoimintaa harjoitetaan. Toimipaikalla tarkoitetaan rakennusta, huonetta tai muuta tilaa, jota perintätoiminnan harjoittaja käyttää asiakaspalvelun hoitamiseen. Perintätoimintaa harjoittavalla yrityksellä on aina oltava ainakin yksi käyntiosoite.

Jos perintätoiminnan harjoittaja on oikeushenkilö, momentin 2 kohdan mukaan rekisteriin merkitään oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai

muu vastaava tunniste ja jokaisen toimipaikan käyntiosoite, jossa perintätoimintaa harjoitetaan.

Momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin merkitään perintätoiminnasta vastaavan henkilön ja niiden muiden henkilöiden täydellinen nimi ja henkilötunnus, joiden luotettavuus on rekisteri-ilmoitusta käsiteltäessä selvitetty. Jos tällaisella henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, rekisteriin merkitään hänen syntymäaikansa. Ehdotetun lain 9 §:ssä säädetään tarkemmin, mitä luotettavuudella tarkoitetaan.

Momentin 4 kohdan mukaan rekisteriin merkitään päivä, jona perintätoiminnan harjoittaja on merkitty rekisteriin.

Momentin 5 kohdan mukaan rekisteriin merkitään perintätoiminnan harjoittajalle määrätty varoitukset sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Näistä sanktioista säädetään 16 §:n 2 momentissa.

Momentin 6 kohdan mukaan rekisteriin merkitään rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta. Rekisteristä poistamisesta säädetään 17 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan rekisteriin merkitään tiedot myös niistä, joille on 16 §:n 1 momentin nojalla määrätty kieltä harjoittaa perintätoimintaa ilman rekisteröintiä. Tiedot ovat tarpeen, jotta aluehallintovirasto voi seurata kiellon noudattamista. Tietoja saa säilyttää rekisterissä kuitenkin vain rajoitetun ajan. Tieto kiellosta sekä tieto perintätoiminnan harjoittajalle määrättyistä varoituksista ja sellaisista kehotuksista ja kielloista, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko, on ehdotuksen mukaan poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kieltä tai muu sanktio on määrätty.

6 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälä on uusi, ja siinä säädetään rekisteritietojen luovuttamisesta. Ehdotetulla sääntelyllä pyritään siihen, että perintätoiminnan harjoittajien rekisterin tiedot ovat helposti kaikkien saatavilla. Säännös on tarpeen, jotta toimeksiantajat voisivat halutesaan varmistua perintätoiminnan harjoittajien aikaisemman toiminnan asianmukaisuudesta. Tämä parantaisi myös velallisten asemaa.

Rekisteriin talletetaan myös luonnollisia henkilöitä koskevia henkilötietoja, kuten nimi ja henkilötunnus. Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri olisi siis osittain henkilörekisteri. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa luovuttaa tietoja tulosteena tai sähköisesti vain, jos luovutuksensaajalla on henkilötietolain mukaan oikeus käsitellä pyydettyjä henkilötietoja. Tällaisen ehdon toteuttamista ei voida soveltaa annettaessa tietoja sähköisen tietoverkon kautta. Rajoituksen toteuttaminen ei ole myöskään tarpeen yksityisyyden suojan vuoksi, jos sähköisen tietoverkon kautta ei luovuteta rekisteröityjen henkilötunnuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan rekisteritietoja saisi luovuttaa tulosteena taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Luonnollista henkilöä koskevista ehdotetun lain nojalla määrättyistä varoituksista sekä uhkasakolla tehostetuista kehotuksista ja kielloista tietoja olisi mahdollista hakea yleisestä tietoverkosta vain yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena henkilön nimeä.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilötunnuksen saisi kuitenkin luovuttaa vain annettaessa tietoja tulosteena tai teknisenä tallenteena. Luovuttamisen edellytyksenä olisi tällöin se, että luovutuksensaajalla on henkilötietolain 13 §:n tai muun lain mukaan oikeus käsitellä henkilötunnuksia koskevia tietoja.

7 §. Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ehdotuksen mukaan rekisteri-ilmoituksen tekemiseen velvollinen on se, joka aikoo harjoittaa perintätoimintaa. Ilmoitusvelvollista kutsutaan ehdotetussa laissa ilmoituksen tekijäksi. Ilmoitus tehdään Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Lisäksi momentissa säädetään rekisteri-ilmoituksen sisällöstä.

Momentin 1 kohdan mukaan ilmoituksessa on mainittava yksityisen elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika. Lisäksi on mainittava toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja jokaisen toimipaikan käyntiosoite, jossa perintätoimintaa harjoitetaan.

Jos ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö, ilmoituksessa on mainittava oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja jokaisen toimipaikan käyntiosoite, jossa perintätoimintaa harjoitetaan. Ehdotettu 1 kohta vastaa voimassa olevan lain 6 §:n 1 momenttiin sisältyvää säännöstä.

Momentin 2 kohdan mukaan ilmoituksessa on mainittava perintätoiminnasta vastaavan henkilön täydellinen nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika. Vastaavalla henkilöllä on oltava 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu soveltuvalle tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Ilmoituksen sisällytettävä selvitys lainsäädännön tuntemuksesta osoitetaan tutkintotodistuksella. Ehdotus vastaa muuten voimassa olevan lain 6 §:n 1 momenttiin sisältyvää säännöstä ja 6 §:n 2 momentin 5 kohtaa, mutta sitä on täydennetty ja täsmennetty vastaavan henkilön henkilötietojen ja ammattipätevyyttä koskevan selvityksen osalta.

Momentin 3 kohdan mukaan ilmoitukseen on sisällytettävä vastaavan henkilön kirjallinen suostumus tehtävään. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä.

Momentin 4 kohdan mukaan ilmoituksessa on annettava selvitys niistä 9 §:n 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä, joiden luotettavuus tulee arvioitavaksi, jos ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö. Ilmoituksesta on käytävä ilmi oikeushenkilön toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa, hallituksen jäsen ja varajäsen, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsen ja varajäsen, vastuunalainen yhtiömies sekä muu ylimpään johtoon kuuluva samoin kuin se, jolla on suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä. Ehdotus vastaa eräin oikeushenkilön toimielimiä ja omistajia koskevin tarkistuksin voimassa olevan lain 6 §:n 2 momentin 2 kohtaa.

Momentin 5 kohdan mukaan ilmoituksessa on annettava selvitys siitä, miten ilmoituksen tekijä aikoo huolehtia toimeksiantajan lukuun perittävien varojen ja omien varojensa pitämisestä erillään ja toimeksiantajan lukuun perittävien varojen säilyttämisestä luotettavalla tavalla. Toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista käytetään nimitystä ”asiakasvarat”. Ilmoituksen tekijän on esitettävä selvitys siitä, että asiakasvarat ohjataan ja talletetaan erityiselle asiakasvaroja varten avatulle tilille luottolaitokseen. Tili, jolla asiakasvarat tullaan säilyttämään, on myös yksilöitävä selvityksessä. Lisäksi on esitettävä selvitys muista keinoista, joilla pyritään estämään asiakasvarojen sekoittaminen ilmoituksen tekijän omiin varoihin. Tällaisia keinoja voivat olla esimerkiksi erilaiset asiakashallinta- ja kirjanpitojärjestelmät. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 6 §:n 2 momentin 6 kohtaan sisältyvää säännöstä.

Momentin 6 kohdan mukaan ilmoitukseen on sisällytettävä selvitys siitä, miten ilmoituksen tekijä aikoo huolehtia toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta. Selvitykseksi riittää henkilötietolain 36 §:n 3 momentissa ja 37 §:n 3 momentissa tar-

koitettu tietosuojavaltuutetulle tehdyn toimintailmoituksen jäljennös, kuten nykyisinkin. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 6 §:n 2 momentin 7 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään aluehallintoviraston oikeudesta saada ilmoituksen tekijältä lisätietoja ja -selvityksiä. Näiden tietojen ja selvitysten on oltava tarpeen rekisteröinnin edellytysten täyttymisen arvioimiseksi. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Lisätietojen ja -selvitysten pyytäminen voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun aluehallintovirasto ei saa ilmoituksen tekijän luotettavuuden selvittämiseksi tarpeellisia rikosrekisteritietoja. Rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n nojalla aluehallintovirastolle voidaan luovuttaa rikosrekisteristä tietoja ilmoituksen tekijän luotettavuuden selvittämiseksi. Jos perintätoimintaa harjoittavan yrityksen omistajina tai sen johdossa on ulkomaalaisia tai ulkomailla asuvia henkilöitä, rikosrekisteritiedoista ei välttämättä käy ilmi näiden henkilöiden rikostausta. Tässä tilanteessa ilmoituksen tekijän on toimitettava aluehallintoviraston pyynnöstä muun valtion viranomaisen myöntämä ote tai vastaava selvitys henkilön rikostaustasta. Jos rikosrekisteriotetta tai vastaavaa selvitystä ei saada kyseisen valtion viranomaiselta, olisi riittävää, että ilmoituksen tekijä toimittaa viranomaisen antaman todistuksen tai muun selvityksen siitä, ettei rikosrekisteriotetta tai vastaavaa selvitystä ole mahdollista saada.

Pykälän 3 momentin mukaan perintätoiminnan harjoittajan on viipymättä ilmoitettava aluehallintovirastolle rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista. Perintätoiminnasta vastaavan henkilön vaihtumisesta on ilmoitettava aluehallintovirastolle viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun edellisen tehtävä on päätynyt. Aluehallintovirastolle on ilmoitettava myös perintätoiminnan lopettamisesta. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavia säännöksiä. Tässä momentissa säädettyjen velvollisuuksien laiminlyönnin seuraamuksista säädetään 16 §:ssä.

8 §. Rekisteröinnin edellytykset. Pykälän 1 momentissa säädetään niistä edellytyksistä, joiden täytyessä aluehallintoviraston on merkittävä rekisteri-ilmoituksen tekijä perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin. Aluehallintovirasto ei saa käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa rekisteröinnistä päättäessään, vaikka tapauskohtaisesti erityisesti ilmoituksen tekijän vakavaraisuuden arviointiin saattaa liittyä tietynasteista tulkinnanvaraisuutta. Ehdotus vastaa sisällöltään pitkälti voimassa olevan lain 2 §:ää. Ehdotus poikkeaa kuitenkin nykyisestä säännöksestä siten, että toimiluvan myöntämisen edellytysten sijasta ehdotuksessa säädetään rekisteröinnin edellytyksistä.

Momentin 1 kohdan mukaan rekisteröinti edellyttää, että ilmoituksen tekijällä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Elinkeinoon harjoittamisen oikeudesta säädetään elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:ssä. Kohta vastaa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Momentin 2 kohta on uusi. Kohdassa edellytetään, että ilmoituksen tekijä ei ole konkurssissa ja, jos ilmoituksen tekijä on luonnollinen henkilö, hän on täysi-ikäinen ja hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole rajoitettu eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa.

Momentin 3 ja 4 kohdassa rekisteröinnin edellytyksenä on, että ilmoituksen tekijä on luotettava ja vakavarainen. Kohdat vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin johdantokappaleella. Luotettavuudesta säädetään 9 §:ssä ja vakavaraisuudesta 10 §:ssä.

Momentin 5 kohdassa edellytetään, että ilmoituksen tekijä on ilmoittanut 4 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttävän perintätoiminnasta vastaavan henkilön. Kohta vastaa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohtaan sisältyvää säännöstä.

Ilmoituksen tekijän on huolehdittava siitä, että toimeksiantajan lukuun perittävät varat (asiakasvarat) ja ilmoituksen tekijän omat varat pidetään erillään ja että asiakasvarat säilytetään luotettavalla tavalla. Momentin 6 kohdassa rekisteröinnin edellytyksenä on, että ilmoituksen tekijä kykenee huolehtimaan asiakasvaroista. Kohta vastaa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 3 kohtaan sisältyvää säännöstä.

Momentin 7 kohdassa rekisteröinnin edellytyksenä on, että ilmoituksen tekijä kykenee huolehtimaan toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta. Kohta vastaa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 3 kohtaan sisältyvää säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädetään rekisteröinnin epäamisestä. Jos olosuhteet huomioon ottaen on ilmeistä, että ilmoituksen tekijä aikoo harjoittaa perintätoimintaa toisen välikätenä, aluehallintovirasto voi evätä rekisteröinnin. Säännöksen tarkoituksena on estää ehdotetussa laissa tarkoitettun toiminnan harjoittaminen sellaisilta henkilöiltä, jotka esimerkiksi epäilyttävän taustansa takia eivät luultavasti tulisi täyttämään rekisteröimisen edellytyksiä, mutta jotka pyrkivät alalle välikäden avulla.

9 §. Luotettavuus. Pykälässä määritellään, mitä luotettavuudella 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetaan.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan ilmoituksen tekijää ja perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä ei pidetä luotettavana, jos hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan perintätoimintaa, omistamaan perintätoimintaa harjoittavaa yhteisöä tai säätiötä taikka toimimaan sen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä, toimitusjohtajana tai toimitusjohtajan sijaisena taikka muussa ylimmässä johdossa tai toimimaan perintätoiminnasta vastaavana henkilönä.

Luotettavuusarvioinnissa on merkitystä sellaisella rikoksella, joka osoittaa henkilön ilmeistä sopimattomuutta perintätoimintaan. Sopimattomuuden katsotaan ilmenevän erityisesti sellaisista lainvastaisista toimista, joilla pyritään hyödyn tavoitteluun toimeksiantajien kustannuksella. Tällaisia rikoksia ovat esimerkiksi petos ja kavallus. Myös liiketoimintavelvollisuuksien laiminlyönteihin liittyviä rikoksia, esimerkiksi kirjanpitorikosta, voidaan yleensä pitää sellaisina, jotka osoittavat henkilön ilmeistä sopimattomuutta harjoittamaan perintätoimintaa.

Momentin 2 kohdan mukaan ilmoituksen tekijää ja vastaavaa henkilöä ei pidetä luotettavana myöskään silloin, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton toimimaan 1 kohdassa tarkoitettussa tehtävässä. Esimerkiksi lainvoimaa vailla oleva tuomio 1 kohdassa tarkoitettusta rikoksesta voisi osoittaa henkilön olevan ilmeisen sopimaton toimimaan kyseisessä tehtävässä.

Henkilön ilmeinen sopimattomuus ei välttämättä edellytä sitä, että hänet on tuomittu rikoksesta rangaistukseen. Hänet on voitu määrätä liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaiseen liiketoimintakieltoon. Kieltoon ovat saattaneet johtaa esimerkiksi verovelvollisuuden tai kirjanpitoon liittyvät laiminlyönnit. Selvää on, että jos kielto on edelleen voimassa, perintätoimintaa ei voida harjoittaa, mutta myös päätynyt liiketoimintakielto voidaan ottaa huomioon arvioitaessa henkilön luotettavuutta.

Pykälän 2 momentin mukaan ilmoituksen tekijää ei myöskään pidetä luotettavana, jos tämä on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt lainkohdassa yksilöityjen rekisteröitymis-

ilmoitus ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen. Arviossa otetaan huomioon kolmen arviota edeltävän vuoden aikana tapahtuneet laiminlyönnit.

Luotettavuutta arvioidessa tulee antaa merkitystä laiminlyöntien sisällölle, toistuvuudelle ja niiden euromääräiselle arvolle. Yksittäiset taikka rahamäärältään pienet laiminlyönnit eivät tyypillisesti osoittaisi ilmoituksen tekijää epäluotettavaksi.

Pykälän 3 momentissa selvitetään, keitä 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu vaatimus luotettavuudesta koskee silloin, kun ilmoituksen tekijänä on oikeushenkilö. Jotta vaatimus luotettavuudesta oikeushenkilön kohdalla täyttyy, kaikkien säännöksessä lueteltujen tahojen on oltava luotettavia. Ehdotuksen mukaan vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa samoin kuin sitä, jolla on suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä.

Pykälän 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta ottaa luotettavuuden arvioinnissa huomioon myös ilmoituksen tekijään ja sen vastuuhenkilöihin välittömästi tai välillisesti kytköksissä olevien yritysten ja yhteisöjen velvoitteidenhoito. Tältä osin selvitys tulisi tehdä ilmoituksen tekemistä edeltävältä kolmelta vuodelta. Tätä vanhempien kytkösten selvittäminen ei siis olisi tarpeen. Momentti sisältää viittauksen yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ään, jossa luetellaan kyseisen lain mukaisesti rekisteröitävät yksiköt eli yritykset ja yhteisöt.

Luotettavuuden selvittämisen laajentaminen ilmoituksen tekijään tai ilmoituksen tekijänä olevan oikeushenkilön vastuuhenkilöiden muuhun yritystoimintaan olisi harkinnanvaraista ja tarpeen erityisesti silloin, kun pelkästään ilmoituksen tekijän taikka tämän vastuuhenkilöiden tietojen perusteella ei olisi muodostettavissa riittävää kuvaa luotettavuuden arvioimiseksi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa ilmoituksen tekijä on vasta perustettu osakeyhtiö tai yrityksen vastuuhenkilöissä on tapahtunut huomattavia muutoksia, voisi luotettavuuden arvioimiseksi olla tarpeen selvittää sen vastuuhenkilöiden ja omistajien muu tai aikaisempi yritystoiminta. Mikäli ilmoituksen tekijän taikka tämän vastuuhenkilön muussa tai aikaisemmassa yritystoiminnassa on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyöty 2 momentissa tarkoitettuja velvoitteita, ilmoituksen tekijää tai tämän vastuuhenkilöä ei voitaisi pitää säännöksessä tarkoitettulla tavalla luotettavana.

Luotettavuuden selvittämisen laajentaminen momentissa kuvatulla tavalla ei olisi tarpeen, jos ilmoituksen tekijän ja sen vastuuhenkilöiden toiminta on ollut usean vuoden ajan vakiintunutta eikä ole muutoinkaan syytä epäillä näiden luotettavuutta.

10 §. Vakavaraisuus. Pykälässä määritellään, mitä vakavaraisuudella 8 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetaan. Pykälän 1 momentin mukaan ilmoituksen tekijää ei pidettäisi vakavaraisena, jos tämä on ulosottorekisterin tietojen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan.

Pykälän 2 momentin mukaan vakavaraisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon ilmoituksen tekijän taloudellinen asema. Taloudellista asemaa kuvaavat esimerkiksi ilmoituksen tekijän tuloslaskelman ja taseen tiedot sekä muut taloutta kuvaavat tiedot, kuten konkurssi- ja yritys-saneerausasiat. Henkilön taloudellista asemaa arvioitaessa olennaisia tietoja ovat esimerkiksi tämän tulo- ja varallisuustiedot.

Taloudellista asemaa arvioitaessa merkitystä tulee antaa taloudellisten vaikeuksien ajalliselle kestolle ja sille, miten tuntuista taloudellisista vaikeuksista on kyse. Ilmoituksen tekijä ei täytä vakavaraisuusvaatimusta esimerkiksi silloin, kun ilmoituksen tekijällä on taustalla peräkkäisiä tappiollisia tilikausia tai kun velkaantuminen on merkittävää. Merkittävänä velkaantumisenä on yleensä pidettävä esimerkiksi, kun yrityksen verovelan määrä suhteessa liikevaihtoon on yli 10 prosenttia eikä verovelan hoitamisesta ole tehty verottajan kanssa maksusuunnitelmaa.

Pykälän 3 momentti on uusi, ja siinä säädetään keitä vaatimus vakavaraisuudesta koskee siinä tapauksessa, että ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö. Jotta vakavaraisuusvaatimus oikeushenkilön kohdalla täyttyy, kaikkien säännöksessä lueteltujen tahojen on oltava vakavaraisia. Ehdotuksen mukaan vaatimus vakavaraisuudesta koskee oikeushenkilön lisäksi toimitusjohtajaa, hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa samoin kuin sitä, jolla on suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä.

11 §. *Tilintarkastus sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröiminen.* Pykälän 1 momentin mukaan perintätoiminnan harjoittajan on toimitettava tilintarkastus. Tilintarkastukseen sovelletaan mitä tilintarkastuslaissa (1141/2015) säädetään.

Ehdotetun lain 8 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan rekisteröinnin edellytyksenä on, että ilmoituksen tekijä kykenee huolehtimaan asiakasvaroista. Asiakasvarojen erillään pitämisen varmistamiseksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että tilintarkastajan tulee lausua tilintarkastuskertomuksessaan erityisesti siitä, onko perintätoiminnan harjoittaja pitänyt asiakasvarat erillään omista varoistaan ja säilyttänyt ne luotettavalla tavalla. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 9 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädetään perintätoiminnan harjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäviksi kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilintarkastuskertomuksesta. Ehdotus poikkeaa voimassa olevan lain 10 §:n 2 momenttiin sisältyvästä säännöksestä siten, että nykyisin tilinpäätösasiakirjat on toimitettava aluehallintovirastolle.

Lisäksi momenttiin otettaisiin informatiivinen viittaussäännös, jonka mukaan jos perintätoiminnan harjoittaja on osakeyhtiö, osuuskunta tai säätiö, tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröimisessä kaupparekisteriin noudatetaan, mitä osakeyhtiölaissa (624/2006), osuuskuntalaissa (421/2013) ja säätiölaissa (487/2015) säädetään. Osakeyhtiön tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimisestä kaupparekisteriin säädetään osakeyhtiölain 8 luvun 10 §:ssä. Osuuskunnan osalta vastaava säännös on osuuskuntalain 8 luvun 10 §:ssä. Säätiön tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimisestä säätiörekisteriin säädetään säätiölain 5 luvun 5 §:ssä.

12 §. *Perintätoimintaan liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen.* Pykälä on uusi, ja siinä säädetään perintätoiminnan harjoittajan velvollisuudesta säilyttää perintätoimintaan liittyvät asiakirjat ja tiedot. Säännös täydentää muualla lainsäädännössä, kuten kuluttajansuojalaissa, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa ja kirjanpitolaissa olevia säilyttämisvelvoitteita. Säännöksen tarkoituksena on turvata aluehallintoviraston tiedonsaantioikeuden toteutuminen sen valvoessa perintätoiminnan harjoittajia.

Perintätoimintaan liittyvillä asiakirjoilla ja tiedoilla tarkoitetaan ensinnäkin kirjallista aineistoa, esimerkiksi toimeksiantosopimuksia, saatavan perustetta koskevia asiakirjoja, maksumuistutuksia, maksuvaatimuksia ja maksusuunnitelmia. Säilytettävään kirjalliseen aineistoon

rinnastetaan sellainen sähköinen aineisto, joka on tallennettavissa ja tulostettavissa valvontaviranomaisen saataville, kuten esimerkiksi perintätoiminnan harjoittajan ja velallisen väliset sähköpostiviestit.

Asiakirjat ja tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan siitä, kun perintätoimenpiteet ovat päättyneet. Jos asiakirjat ja tiedot olisi muun lain nojalla säilytettävä ehdotettua ajanjaksoa pidempään, noudatetaan tuota pitempää säilyttämisaikaa.

13 §. Vaitiolovelvollisuus. Pykälä on uusi, ja siinä säädetään vaitiolovelvollisuudesta soveltuvin osin yhdenmukaisesti muun muassa eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) 13 §:n kanssa. Vaitiolovelvollisuus koskisi kaikkia tahoja, jotka perintätoimintaa harjoittaessa ovat saaneet tietoonsa toimeksiantajan, velallisen tai jonkun muun taloudellista asemaa tai henkilökohtaisia oloja, kuten terveydentilaa, koskevia seikkoja taikka liike- tai ammattisalaisuuksia. Vaitiolovelvollisuus sisältää sekä asiakirjojen salassapitovelvollisuuden että kiellon ilmaista muussa kuin kirjallisessa muodossa oleva tieto. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, antaa suostumuksen tietojen ilmaisemiseen taikka joissa laissa säädetään asiasta toisin. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen voi tulla arvioitavaksi esimerkiksi rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 §:n mukaisena salassapitorikkoksena tai 2 §:n mukaisena salassapitorikkomuksena.

14 §. Valvonta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus. Pykälän 1 momentin mukaan perintätoiminnan lainmukaisuutta valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 10 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädetään perintätoiminnan harjoittajan velvollisuudesta antaa salassapitosäännösten estämättä aluehallintovirastolle sen pyynnöstä valvontaa varten tarvittavat asiakirjat ja tiedot. Vaikka asiakirjoihin ja tietoihin sisältyisi esimerkiksi liike- tai ammatissalaisuuksia, asiakirjat ja tiedot on annettava aluehallintovirastolle, jos se tarvitsee näitä valvontaa varten. Ehdotusta vastaava säännös on voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentissa.

15 §. Oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä. Pykälän 1 momentissa säädetään aluehallintoviraston oikeudesta salassapitosäännösten estämättä saada tietoja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettua sakkorekisteristä. Tiedonsaannin edellytyksenä on, että ne ovat tarpeen ilmoituksen tekijän ja vastaavan henkilön luotettavuuden selvittämiseksi tai 17 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista varten. Rikosrekisteritiedot voidaan luovuttaa aluehallintovirastolle rikosrekisterilain 4 a §:n nojalla. Ehdotus vastaa täsmennettynä voimassa olevan lain 13 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentti on uusi. Sen mukaan aluehallintovirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä ja maksutta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja ilmoituksen tekijän veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työkyvyttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä kytkennöistä, jotka ovat tarpeen 9 §:ssä tarkoitettua luotettavuuden ja 10 §:ssä tarkoitettua vakavaraisuuden arvioimiseksi tai 17 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista varten.

Aluehallintovirasto voisi hyödyntää luotettavuuden ja vakavaraisuuden arviointia tai rekisteristä poistamista koskevissa tehtävissään myös Harmaan talouden selvitysyksikön laatimia velvoitteidenhoitoselvityksiä. Pykälän uuden 3 momentin mukaan aluehallintovirastolla on oikeus saada 2 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaavat tiedot myös ilmoituksen tekijään liittyvästä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 2 §:ssä tarkoitettua organisaatiosta ja ehdotetun lain 9 §:n 3 momentissa 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuista henkilöis-

tä. Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 2 §:n mukaan organisaatiolla tarkoitetaan yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä mainittuja rekisteröitäviä yksiköitä eli yrityksiä ja yhteisöjä.

Harmaan talouden selvitysyksikkö laatii velvoitteidenhoitoselvityksiä vain viranomaisen pyynnöstä laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin. Velvoitteidenhoitoselvitystä pyytänyt aluehallintovirasto arvioi itse, mikä merkitys selvitykselle on annettava arvioidessaan perintätöiminnan harjoittajan vakavaraisuutta tai rekisteristä poistamista.

Pykälän 4 momentti uusi. Sen mukaan 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

16 §. Pakkokeinot. Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston on kiellettävä tämän lain vastaisesti ilman rekisteröintiä harjoitettu perintätöiminta. Erityisestä syystä aluehallintovirasto voi kohdistaa kiellon myös perintätöimintaa harjoittavan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa. Ehdotusta vastaava säännös on voimassa olevan lain 11 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädetään aluehallintoviraston käytössä olevista pakkokeinoista. Pykälän 2 momentin ensimmäinen virke vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan lain 11 §:n 2 momenttia. Ehdotuksen mukaan aluehallintovirasto voi kehottaa perintätöiminnan harjoittajaa määrääjässä täyttämään velvollisuutensa, jos perintätöiminnan harjoittaja laiminlyö 7 §:n 3 momentissa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista tai uudesta perintätöiminnasta vastaavasta henkilöstä tai 11 §:n 1 momentissa säädetyn tilintarkastusta koskevan velvoitteen.

Momentin toinen ja kolmas virke ovat uusia. Ehdotuksen mukaan aluehallintovirasto voi antaa perintätöiminnan harjoittajalle varoituksen, jos vastaava henkilö on laiminlyönyt 4 §:n 2 momentin mukaisen valvontavelvollisuuden tai jos perintätöiminnan harjoittaja on laiminlyönyt 12 §:ssä säädetyn velvollisuuden säilyttää perintätöimintaan liittyviä asiakirjoja ja tietoja taikka 14 §:n 2 momentista johtuvan tiedonantovelvollisuuden aluehallintovirastolle. Jos laiminlyönnit ovat vakavia ja jos ne annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta toistuvat, aluehallintovirasto voi kieltää osaksi tai kokonaan perintätöiminnan harjoittajan toiminnan määrääjäksi. Vakavissa laiminlyöntitapauksissa aluehallintovirasto voi siis määrätä heti perintätöiminnan harjoittajalle määräaikaisen toimintakiellon. Toimintakiellon enimmäiskesto on kuusi kuukautta. Määräaikainen toimintakielto voi olla aiheellinen esimerkiksi silloin, kun perintätöiminnan harjoittaja on kokonaan laiminlyönyt velvollisuuden säilyttää perintätöimintaan liittyviä asiakirjoja ja tietoja tai kun vastaava henkilö on annetusta varoituksesta huolimatta toistuvasti laiminlyönyt valvontavelvollisuutensa.

Aluehallintovirasto voi laiminlyöntien laadusta ja laajuudesta riippuen kieltää joko perintätöiminnan harjoittajan koko toiminnan tai vain sen osan, esimerkiksi määrättyssä toimipaikassa harjoitetun perintätöiminnan.

Pykälän 3 momentissa säädetään uhkasakosta. Ehdotus vastaa pääosin voimassa olevan lain 11 §:n 3 momenttia. Ehdotuksessa toistetaan ensinnäkin selvyyden vuoksi aluehallintovirastolle aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 20 §:n mukaan kuuluva toimivalta asettaa kehotuksen tai kiellon tehosteeksi uhkasakko. Kyseisen pykälän mukaan aluehallintovirastolla on oikeus mutta ei velvollisuutta asettaa uhkasakkoa. Lisäksi 3 momentissa säädetään, että aluehallintovirastolla on velvollisuus asettaa uhkasakko 1 momentissa tarkoitettun kiellon tehosteeksi, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta tai aluehallintovirasto katso, että menette-

ly tulisi saattaa arvioitavaksi 18 §:n 1 momentin mukaisesti. Koska kiellon tarkoituksena on keskeyttää lain säännösten vastaisesti harjoitettu perintätoiminta, on myös perusteltua, että kiellon noudattamiselle asetetaan lyhyt määräaika. Aluehallintovirastolla on harkintavalta sen suhteen, tulisiko lainvastaisesti ilman rekisteröintiä harjoitettavaan perintätoimintaan puuttua uhkasakolla tehostetulla kiellolla vai olisiko asia syytä saattaa tutkittavaksi mahdollisena perintätoimintarikkomuksena. Momentin viittaussäännöksen mukaan uhkasakkoon sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Viittaus koskee myös uhkasakon määrää. Uhkasakkolain 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Uhkasakon määrään vaikuttaisivat näin ollen ainakin perintätoiminnan laajuus ja liikevaihdon suuruus sekä perintätoiminnan harjoittajan suhtautuminen valvontaviranomaisen tälle ehdotetun lain nojalla aiemmin antamiin kehotuksiin.

Uhkasakkolain 23 §:ssä säädetään uhkasakolla tehostetun kiellon tiedoksiantamisesta. Tarkoituksenmukaisin tiedoksiantotapa lienee yleensä saantitodistusmenettely. Aluehallintovirasto voi päätöksessään asettaa perintätoiminnan harjoittajalle määräajan, jonka kuluessa tämän tulee toimeenpanna kieltopäätöksen vaatimat muutokset.

17 §. Rekisteristä poistaminen. Pykälässä säädetään rekisteristä poistamisesta. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Pykälän 1 kohdan mukaan aluehallintoviraston on poistettava rekisteristä perintätoiminnan harjoittaja, joka on lopettanut toimintansa. Sama koskee pykälän 2 kohdan mukaan perintätoiminnan harjoittajaa, joka ei enää täytä 8 §:n 1 momentin 1—4 ja 6 ja 7 kohdassa säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä. Rekisteristä on poistettava esimerkiksi perintätoiminnan harjoittaja, jonka kotipaikka on siirtynyt Euroopan talousalueen ulkopuolelle, paitsi jos perintätoiminnan harjoittaja saa Patentti- ja rekisterihallituksen erikseen myöntämän luvan harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Samoin rekisteristä on poistettava perintätoiminnan harjoittaja, joka on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan perintätoimintaa.

Perintätoiminnan harjoittaja on pykälän 3 kohdan mukaan poistettava rekisteristä myös, jos perintätoiminnan harjoittaja harjoittaa perintätoimintaa toisen välikätenä. Toisen välikätenä toimiminen on 8 §:n 2 momentin mukaan myös rekisteröinnin este.

Pykälän 4 kohdan mukaan aluehallintoviraston on poistettava perintätoiminnan harjoittaja rekisteristä, jos perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa ei ole enää 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä, joka täyttää 4 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset, eikä perintätoiminnan harjoittaja ole aluehallintoviraston kehotuksessa asetussa määräajassa ilmoittanut uutta vastaavaa henkilöä.

Pykälän 5 kohdan mukaan perintätoiminnan harjoittaja on poistettava rekisteristä myös siinä tapauksessa, että perintätoiminnan harjoittajalle on jo aiemmin asetettu 16 §:n 2 momentin nojalla määräaikainen toimintakielto, mutta perintätoiminnan harjoittajan tai sen vastaavan henkilön toiminnassa ilmenevät vakavat tai toistuvat laiminlyönnit jatkuvat sen jälkeenkin, kun perintätoiminnan harjoittaja on voinut jatkaa toimintaansa.

18 §. Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen. Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston päätökseen 16 ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Ehdotusta vastaava säännös on voimassa olevan lain 14 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoksenhausta uhkasakon asettamiseen ja maksettavaksi tuomitsemiseen säädetään uhkasakkolaissa. Ehdotus on sama kuin voimassa olevan lain 14 §:n 2 momentti.

Pykälän 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Ehdotus on sama kuin voimassa olevan lain 14 §:n 3 momentti.

Pykälän 4 momentin mukaan päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä.

19 §. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa on säännös lain voimaantuloajankohdasta ja 2 momentissa perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain kumoamisesta.

Pykälän 3 momentin mukaan Etelä-Suomen aluehallintovirasto voi ottaa rekisteri-ilmoituksen käsiteltäväkseen ennen lain voimaantuloa ja ilmoituksen tekijä voidaan rekisteröidä perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin lain tullessa voimaan. Säännöksellä pyritään estämään rekisteri-ilmoitusten ruuhkautumista lain voimaantuloajankohtaan.

Pykälän 4 momentin mukaan se, joka lain voimaan tullessa harjoittaa tämän lain mukaan rekisteröintiä edellyttävää toimintaa, saa jatkaa toimintaansa siihen saakka, kunnes päätös rekisteriin merkitsemisestä tai sen epäämisestä on tehty. Edellytyksenä toiminnan jatkamiselle kuitenkin on, että 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu rekisteri-ilmoitus on tehty kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Säännöksen tarkoituksena on varata perintätoimintaa nykyisten säännösten nojalla harjoitettaville riittävä aika rekisteröinnin hoitamiseksi ilman, että toimintaa tarvitsisi keskeyttää.

Pykälän 5 momentin mukaan aluehallintovirasto voi pyynnöstä rekisteröidä perintätoiminnan harjoittajan, vaikka tämän perintätoiminnasta vastaavalla henkilöllä ei ole 4 §:n 1 momentissa säädettyä soveltuvalla tutkinnolla osoitettua perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemusta. Lisäksi edellytetään, että perintätoiminnan harjoittaja on perintälupalain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimiluvan haltija.

Vastaavalle henkilölle asetettu vaatimus lainsäädännön tuntemuksesta on nykyisiä ammattipätevyysvaatimuksia tiukempi, eikä kaikilla perintätoiminnan harjoittajilla ole soveltuvan tutkinnon suorittanutta henkilöä. Momentin siirtymäsäännös koskee vain vastaavan henkilön ammattipätevyyttä, mutta ei sen sijaan 4 §:n 1 momentissa asetettuja yleisiä kelpoisuusvaatimuksia.

1.2 Laki saatavien perinnästä

10 a §. Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät. Pykälän 1 momentin 5 kohtaan tehtäisiin tekninen tarkistus. Kohdan lakiviittaus ehdotetaan muutettavaksi koskemaan perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annettavaksi ehdotetun lain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohtaa.

1.3 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

1 luku. Yleiset säännökset

2 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentin 20 kohdan viittaus perintälupalaissa tarkoitettuun perintätoimen toimiluvan haltijaan ehdotetaan muutettavaksi koskemaan perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annettavaksi ehdotetussa laissa tarkoitettuun perintätoiminnan harjoittajaan.

1.4 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä

6 §. *Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus.* Pykälän 1 momentin 22 kohtaan tehtäisiin tekninen tarkistus sen johdosta, että momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 23 kohta. Ehdotetun 23 kohdan mukaan velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annettavaksi ehdotetun lain 9, 10 ja 17 §:n mukaan aluehallintovirastolle kuuluvia tehtäviä, jotka koskevat perintätoiminnan harjoittajan luotettavuuden ja vakavaraisuuden arviointia ja rekisteristä poistamista. Näiden tehtävien hoitamiseksi aluehallintovirasto voi pyytää Harmaan talouden selvitysyksikköä laatimaan velvoitteidenhoitoselvityksen.

2 Voimaantulo

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2018 aikana.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

3.1 Elinkeinovapaus

Voimassa olevan lain mukaan perintätoiminnan harjoittaminen on luvanvaraista. Perintätoiminnan luvanvaraisuutta koskeneesta lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta totesi, että hallituksen esityksessä perintätoiminnan luvanvaraisuutta on perusteltu perintätoiminnan harjoittajien luotettavuuden, ammattitaidon ja vakavaraisuuden turvaamisella. Valiokunta yhtyi tähän käsitykseen ja katsoi, että luvanvaraisuuden taustalla on tässä tapauksessa sellainen hyväksyttävä tarkoitus, jota perusoikeusrajoituksen sallittavuutta koskevissa yleisissä opeissa edellytetään (PeVL 35/1998 vp).

Esityksessä perintätoiminnan luvanvaraisuudesta luovuttaisiin ja siirryttäisiin rekisteröintineettelyyn. Esityksen 1. lakiehdotuksessa perintätoiminnan harjoittaminen säädettäisiin rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi. Lakiehdotuksen mukaan perintätoimintaa saa harjoittaa vain sellainen luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö, joka on merkitty Etelä-Suomen aluehallintoviraston pitämään perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin. Elinkeinotoiminnan edellytyksenä oleva rekisteröitymisvelvollisuus merkitsee puuttumista perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädettyyn elinkeinovapauteen, minkä vuoksi ehdotusta on arvioitava tältä kannalta.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään rinnastanut rekisteröitymisvelvollisuuden valtiosääntöoikeudellisesti luvanvaraisuuteen (PeVL 15/2008 vp, PeVL 45/2001 vp ja PeVL 24/2000 vp). Tällaisen sääntelyn tulee täyttää myös muut perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Niiden olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista. Sääntelyn sisällön kannalta on tärkeää, että säännökset rekisteröinnin edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta. Merkitystä on myös sillä, missä määrin viranomaisten toimivaltuudet määräytyvät niin sanotun sidotun harkinnan mukaisesti (PeVL 15/2008 vp ja PeVL 33/2005 vp).

Nyt ehdotettu laki rakentuu perustuslakivaliokunnan perintätoiminnan luvanvaraisuutta koskeneesta lakiehdotuksesta antamassa lausunnossa (PeVL 35/1998 vp) esitetyille näkökohdille. Perintätoiminnan harjoittajien rekisteröintiä pidetään tarpeellisena näiden ammattitaidon, luotettavuuden ja vakavaraisuuden varmistamiseksi. Samalla pyritään helpottamaan perintätoiminnan harjoittajiin kohdistuvaa valvontaa ja ehkäisemään harmaata taloutta. Ehdotetut rekisteröinnin edellytykset ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Rekisteröintiin ei liittyisi tarkoitukseenmukaisuusharkintaa, vaan jokainen rekisteri-ilmoituksen tekijä on merkittävä perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Rekisteröinnin epäämistä koskevaan päätökseen saisi vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 17 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi rekisteristä poistamisen edellytyksistä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt rekisteristä poistamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin rekisteröinnin epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa rekisteristä poistaminen vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että rekisteriin merkitylle mahdollisesti annetut huomautukset ja varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (PeVL 43/2013 vp, PeVL 17/2012 vp ja PeVL 58/2010 vp). Nämä vaatimukset on otettu huomioon lakiehdotuksessa.

3.2 Henkilötietojen suoja

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 6 §:n mukaan aluehallintovirasto saisi saattaa perintätoiminnan harjoittajien rekisteristä henkilötietoja yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta. Tietoverkon kautta tietoa luonnolliselle henkilölle määrätystä varoituksesta sekä uhkasakolla tehostetusta kehotuksesta ja kiellosta voisi ehdotuksen mukaan hakea vain yksittäisenä hakuna käyttäen hakutekijänä henkilön nimeä. Henkilötunnuksen luovuttaminen edellyttäisi kuitenkin tiedon antamista tulosteena tai teknisenä tallenteena. Lisäksi edellytettäisiin, että tiedon saajalla on lakiin perustuva oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn.

Ehdotus merkitsee puuttumista yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tällaista sääntelyä yleensä katsonut, että sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n kannalta. Sen 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II).

Kaikki henkilötiedot eivät vaadi samanlaista suojaa. Perinteisesti arkaluontoisia tietoja, kuten henkilötunnuksia, on suojattu tarkemmin kuin muita henkilötietoja. Toisaalta rajattu määrä luonnollisen henkilön yhteystietoja voi olla tarvetta saattaa saataville muun painavan syyn johdosta. Esimerkiksi voi olla tarve tarkastaa luonnollisen henkilön oikeus harjoittaa perintätoimintaa ja saada tietää, kuka toimii perintätoiminnasta vastaavana henkilönä.

Perustuslakivaliokunta on useampaan kertaan katsonut, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Tällaista rajausta pidettiin edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä arvioitaessa varsin laajan terveydenhuollon ammattihenkilöiden tietoja sisältävän tietopalvelun luomisen mahdollistavaa esitystä (PeVL 32/2008 vp, s. 3/I). Nyt ehdotettava mahdollisuus luovuttaa perintätoiminnanharjoittajia koskevia tietoja säh-

köisen tietoverkon kautta eroaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden hakuja koskevasta palvelusta siten, että terveydenhuollon ammattihenkilöissä on aina kyse luonnollisista henkilöistä. Sen sijaan perintätoiminnanharjoittajat ovat lähes poikkeuksetta oikeushenkilöitä. Tosin perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin sisältyisi myös henkilötietoja, kuten perintätoiminnasta vastaavan henkilön ja yksityisen elinkeinonharjoittajan nimi ja henkilötunnus. Henkilötunnus ei kuitenkaan olisi yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon kautta.

Perintätoimintaa harjoittavien luonnollisten henkilöiden osalta kysymys on elinkeinon harjoittamisesta, ja on toiminnanharjoittajan tavoitteiden mukaista, että mahdolliset asiakkaat löytävät hänen yhteystietonsa mahdollisimman helpolla tavalla.

Edellä esitetyistä syistä 1. lakiehdotus täyttää perusoikeutta rajoittavalle sääntelylle asetetut vaatimukset, ja laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Perintätoiminta

Perintätoiminnalla tarkoitetaan tässä laissa saatavien perintää toisen lukuun sekä omien saatavien perintää tapauksissa, joissa on ilmeistä, että saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa.

2 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) satunnaiseen perintätoimintaan, jos perintätoimintaa ei markkinoida;
- 2) perintätoimintaan, jota valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan määräysvallassa kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa toisen samassa asemassa olevan yhteisön tai säätiön taikka valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan lukuun;
- 3) yhteisön tai säätiön saatavien perintään, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan kirjanpitolaissa tarkoitettuun konserniin tai jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa;
- 4) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:ssä tarkoitettun valvottavan harjoittamaan perintätoimintaan;
- 5) asianajajan tai hänen apulaisensa harjoittamaan perintätoimintaan;
- 6) kuolinpesän osakkaan tai pesänselvittäjän suorittamaan kuolinpesän saatavien perintään;
- 7) konkurssipesän pesähoitajan suorittamaan pesän saatavien perintään;
- 8) toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneeseen elinkeinonharjoittajaan joka harjoittaa tilapäisesti perintätoimintaa Suomessa.

Mitä 1 momentin 3, 6 ja 7 kohdassa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos on ilmeistä, että saatava on siirretty toimeksiantajalle, kuolinpesälle tai konkurssipesälle yksinomaan perintätarkoituksessa.

3 §

Oikeus harjoittaa perintätoimintaa

Perintätoimintaa saa harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on tämän lain mukaisesti rekisteröity perintätoiminnan harjoittajaksi.

4 §

Vastaava henkilö

Perintätoiminnan harjoittajalla on oltava palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö, jonka on oltava täysi-ikäinen ja luotettava henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jolle ei ole määrätty edunvalvojaa. Vastaavalla henkilöllä on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Jos perintätoiminnan harjoittaja on luonnollinen henkilö, hän voi itse toimia tässä pykälässä tarkoitettuna vastaavana henkilönä.

Vastaava henkilö on velvollinen huolehtimaan siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Vastaavan henkilön on lisäksi huolehdittava siitä, että perintätoimintaan osallistuvilla henkilöillä on tehtävän edellyttämä riittävä ammattitaito.

5 §

Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jäljempänä aluehallintovirasto, pitää rekisteriä perintätoiminnan harjoittajista (*perintätoiminnan harjoittajien rekisteri*).

Perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin merkitään:

1) yksityisen elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja niiden toimipaikkojen käyntiosoite, joissa perintätoimintaa harjoitetaan;

2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja niiden toimipaikkojen käyntiosoite, joissa perintätoimintaa harjoitetaan;

3) perintätoiminnasta vastaavan henkilön ja 9 §:n 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden täydellinen nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;

4) rekisteröinnin päivämäärä;

5) perintätoiminnan harjoittajalle 16 §:n 2 momentin nojalla määrätty varoitukset sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko;

6) rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta.

Rekisteriin merkitään myös tiedot niistä, joille on määrätty 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu kieltä harjoittaa perintätoimintaa ilman rekisteröintiä. Tällainen tieto sekä tieto 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista sanktioista on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kieltä tai muu sanktio on määrätty.

6 §

Tietojen luovuttaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, perintätoiminnan harjoittajien rekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Yleisen tietoverkon kautta luonnollista henkilöä koskevia 5 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisia tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena henkilön nimeä.

Tieto henkilötunnuksesta saadaan kuitenkin luovuttaa tämän lain nojalla vain, jos tieto annetaan tulosteena tai teknisenä tallenteena ja jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn henkilötietolain (523/1999) 13 §:n tai muun lain nojalla.

7 §

Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen

Sen, joka aikoo harjoittaa perintätoimintaa, on tehtävä ilmoitus aluehallintovirastolle rekisteriin merkitsemistä varten (*ilmoituksen tekijä*). Rekisteri-ilmoitukseen on sisällytettävä:

- 1) 5 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot;
- 2) perintätoiminnasta vastaavan henkilön täydellinen nimi ja henkilötunnus tai sen puuttessa syntymäaika sekä selvitys vastaavan henkilön 4 §:n 1 momentissa säädetystä lainsäädännön tuntemuksesta;
- 3) vastaavan henkilön suostumus tehtävään;
- 4) selvitys 9 §:n 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä;
- 5) selvitys siitä, miten ilmoituksen tekijä aikoo huolehtia toimeksiantajan lukuun perittävien varojen (*asiakasvarat*) ja omien varojensa pitämisestä erillään ja asiakasvarojen säilyttämisestä luotettavalla tavalla;
- 6) selvitys siitä, miten ilmoituksen tekijä aikoo huolehtia toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Ilmoituksen tekijän on aluehallintoviraston pyynnöstä toimitettava muutkin tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rekisteröinnin edellytysten täyttymisen arvioimiseksi.

Perintätoiminnan harjoittajan on viipymättä ilmoitettava aluehallintovirastolle rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista. Perintätoiminnasta vastaavan henkilön vaihtumisesta on ilmoitettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun edellisen tehtävä on päättynyt. Lisäksi perintätoiminnan harjoittajan on ilmoitettava aluehallintovirastolle toimintansa lopettamisesta.

8 §

Rekisteröinnin edellytykset

Aluehallintoviraston on rekisteröitävä ilmoituksen tekijä perintätoiminnan harjoittajaksi, jos:

- 1) ilmoituksen tekijällä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa;
- 2) ilmoituksen tekijä ei ole konkurssissa ja, jos ilmoituksen tekijä on luonnollinen henkilö, hän on täysi-ikäinen ja hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole rajoitettu eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa;
- 3) ilmoituksen tekijä on luotettava;
- 4) ilmoituksen tekijä on vakavarainen;
- 5) ilmoituksen tekijä on ilmoittanut perintätoiminnasta vastaavan henkilön, joka täyttää 4 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset;
- 6) ilmoituksen tekijä kykenee huolehtimaan asiakasvaroista;
- 7) ilmoituksen tekijä kykenee huolehtimaan toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Aluehallintovirasto voi evätä rekisteröinnin, jos olosuhteet huomioon ottaen on ilmeistä, että ilmoituksen tekijä aikoo harjoittaa perintätoimintaa toisen välikätenä.

9 §

Luotettavuus

Ilmoituksen tekijää ja perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä ei pidetä luotettavana, jos:

- 1) hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan

perintätoimintaa, omistamaan perintätoimintaa harjoittavaa yhteisöä tai säätiötä taikka toimimaan sen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä, toimitusjohtajana tai toimitusjohtajan sijaisena taikka muussa ylimmässä johdossa tai perintätoiminnasta vastaavana henkilönä;

2) hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton toimimaan 1 kohdassa tarkoitettussa tehtävässä.

Ilmoituksen tekijää ei myöskään pidetä luotettavana, jos tämä on kolmen arviota edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työkyvyttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen.

Jos ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa samoin kuin sitä, jolla on suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä. Luotettavuuden arvioimiseksi voidaan 2 momentissa tarkoitettut seikat selvittää sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä tai yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät ilmoituksen tekijään tai edellä tässä momentissa mainittuihin henkilöihin.

10 §

Vakavaraisuus

Ilmoituksen tekijää ei pidetä vakavaraisena, jos tämä on ulosottorekisterin tietojen tai muun selvityksen perusteella kykenemätön vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan.

Vakavaraisuutta arvioitaessa aluehallintoviraston tulee ottaa huomioon ilmoituksen tekijän taloudellinen asema.

Jos ilmoituksen tekijä on oikeushenkilö, vaatimus vakavaraisuudesta koskee oikeushenkilön lisäksi toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa samoin kuin sitä, jolla on suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä.

11 §

Tilintarkastus sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröiminen

Perintätoiminnan harjoittajan on toimitettava tilintarkastus. Tilintarkastukseen sovelletaan mitä tilintarkastuslaissa (1141/2015) säädetään.

Tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää erityinen lausuma siitä, onko toimiluvan haltija pitänyt toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan ja säilyttänyt ne luotettavalla tavalla

Perintätoiminnan harjoittajan on ilmoitettava tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäviksi kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilintarkastuskertomuksesta. Jos perintätoiminnan harjoittaja on osakeyhtiö, osuuskunta tai säätiö, tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröimisessä noudatetaan kuitenkin, mitä osakeyhtiölaissa (624/2006), osuuskuntalaissa (421/2013) ja säätiölaissa (487/2015) säädetään.

12 §

Perintätoimintaan liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen

Perintätoiminnan harjoittajan on säilytettävä perintätoimintaan liittyvät asiakirjat ja tiedot viiden vuoden ajan perintätoimenpiteiden päättymisestä, jollei muualla laissa säädetä pitemmästä säilytysajasta.

13 §

Vaitiolovelvollisuus

Joka perintätoimintaa harjoittaessa on saanut tietää toimeksiantajan, velallisen tai jonkun muun taloudellista asemaa tai henkilökohtaisia oloja koskevan seikan tai liike- tai ammatillisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa muuta säädetä.

14 §

Valvonta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Tämän lain noudattamista valvoo aluehallintovirasto.

Perintätoiminnan harjoittajan on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava aluehallintovirastolle valvontaa varten tarvittavat asiakirjat ja tiedot.

15 §

Oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä

Aluehallintovirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettu sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen ilmoituksen tekijän ja perintätoiminnasta vastaavan sekä 9 §:n 3 momentissa tarkoitettun henkilön luotettavuuden selvittämiseksi tai 17 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista varten. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993).

Aluehallintovirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä ja maksutta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja ilmoituksen tekijän veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työkyvyttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä kytkennöistä, jotka ovat tarpeen 9 §:ssä tarkoitettun luotettavuuden ja 10 §:ssä tarkoitettun vakavaraisuuden arvioimiseksi tai 17 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista varten.

Aluehallintovirastolla on oikeus saada 2 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaavat tiedot myös ilmoituksen tekijään liittyvästä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 2 §:ssä tarkoitettu organisaatiosta ja tämän lain 9 §:n 3 momentissa ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

16 §

Pakkokeinot

Aluehallintoviraston on kiellettävä perintätoiminta, jota harjoitetaan tämän lain vastaisesti ilman rekisteröintiä. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös tällaista toimintaa harjoittavan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Jos perintätoiminnan harjoittaja laiminlyö 7 §:n 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai laiminlyö 11 §:n 1 momentin säännöksen noudattamisen, aluehallintovirasto voi kehoittaa perintätoiminnan harjoittajaa täyttämään velvollisuutensa määräajassa. Jos perintätoiminnasta vastaava henkilö laiminlyö 4 §:n 2 momentissa säädetyn huolehtimisvelvollisuuden tai jos perintätoiminnan harjoittaja laiminlyö 12 §:ssä tai 14 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden, aluehallintovirasto voi antaa perintätoiminnan harjoittajalle varoituksen. Jos laiminlyönnit ovat vakavia ja jos ne annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta toistuvat, aluehallintovirasto voi kieltää osaksi tai kokonaan perintätoiminnan harjoittajan toiminnan määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Aluehallintovirasto voi asettaa 2 momentissa tarkoitettun kehotuksen tai kiellon tehosteeksi uhkasakon. Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltä on kuitenkin tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

17 §

Rekisteristä poistaminen

Aluehallintoviraston on poistettava perintätoiminnan harjoittaja perintätoiminnan harjoittajien rekisteristä, jos:

- 1) perintätoiminnan harjoittaja on lopettanut toimintansa;
- 2) 8 §:n 1 momentin 1—4 tai 6 taikka 7 kohdassa säädetyt rekisteröinnin edellytykset eivät enää täyty;
- 3) perintätoiminnan harjoittaja harjoittaa perintätoimintaa toisen välikätenä;
- 4) perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa ei ole enää 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä eikä perintätoiminnan harjoittaja ole aluehallintoviraston kehotuksessa asetetussa määräajassa ilmoittanut uutta vastaavaa henkilöä;
- 5) perintätoiminnan harjoittajan tai sen vastaavan henkilön toiminnassa ilmenee vakavia tai toistuvia laiminlyöntejä ja perintätoiminnan harjoittajalle on jo aiemmin asetettu samaa perustetta koskeva määräaikainen toimintakielto.

18 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen

Aluehallintoviraston päätökseen 16 ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoksenhausta uhkasakon asettamiseen ja maksettavaksi tuomitsemiseen säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

19 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annettu laki (517/1999).

Rekisteri-ilmoitus voidaan ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain voimaantuloa ja ilmoituksen tekijä voidaan rekisteröidä perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin tämän lain tullessa voimaan.

Se, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa tämän lain mukaan rekisteröintiä edellyttävää perintätoimintaa, saa jatkaa toimintaansa, kunnes päätös rekisteriin merkitsemisestä on tehty, jos rekisteri-ilmoitus tehdään kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Aluehallintovirasto voi pyynnöstä rekisteröidä 4 momentissa tarkoitetun perintätoiminnan harjoittajan, vaikka tämän perintätoiminnasta vastaavalla henkilöllä ei ole 4 §:n 1 momentissa säädettyä lainsäädännön tuntemusta, jos perintätoiminnan harjoittaja on perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimiluvan haltija.

2.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain 10 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 a §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 31/2013, seuraavasti:

10 a §

Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätoimista vaatia seuraavat määrät:

5) 5 §:ssä tarkoitetusta maksuvaatimuksesta enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätöiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (/) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätöiminnan harjoittaja;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

3.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 20 kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

20) perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetussa laissa (/) tarkoitettuun perintätoiminnan harjoittajaan;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

4.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 22 kohta, sellaisena kuin se on laissa 923/2017, sekä
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 923/2017 ja 1112/2017, uusi 23 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoseelvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoseelvitys laaditaan tukemaan:

-
- 22) matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (921/2017) 14, 17 ja 18 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamista;
 - 23) perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (/) 9, 10 ja 17 §:ssä säädettyjä tehtäviä.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Työministeri Jari Lindström

2.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain 10 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 a §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 31/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 a §

Kuluttajasaatavan perintäkulojen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätöimistä vaatia seuraavat määrät:

5) 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätöiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 1 §:n 3 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu perintätöiminnan harjoittaja;

Ehdotus

10 a §

Kuluttajasaatavan perintäkulojen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätöimistä vaatia seuraavat määrät:

5) 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätöiminnan *harjoittajien rekisteröinnistä* annetun lain (/) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätöiminnan harjoittaja;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

3.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 20 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

Tätä lakia sovelletaan:

20) perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun perintätoimen toimiluvan haltijaan;

20) perintätoiminnan *harjoittajien rekisteröinnistä annetussa laissa (/)* tarkoitettuun perintätoiminnan harjoittajaan;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 22 kohta, sellaisena kuin se on laissa 923/2017, ja lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 923/2017 ja 1112/2017, uusi 23 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

22) matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (921/2017) 14, 17 ja 18 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamista.

Ehdotus

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

22) matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (921/2017) 14, 17 ja 18 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamista;

23) perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (/)9, 10 ja 17 §:ssä säädettyjä tehtäviä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .